

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра філологія

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**ВАЖЛИВІСТЬ ДИГІТАЛЬНОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА ДИГІТАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ З ТОЧКИ ЗОРУ ВЧИТЕЛІВ ТА СТУДЕНТІВ
УГОРСЬКОЇ МОВИ НА ЗАКАРПАТТІ**

БІРОВ АВАНДА КІНГА ГЕЙЗІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 014 Середня освіта (Мова і література угорська)

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол №2/31 березня 2022 року

Науковий керівник:

Газдаг Вільмош Вільмошович,
доктор філософії, доцент

Завідувач кафедри:

Берегсасі Аніко Ференцівна
доктор габілітований, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2022 року

Протокол № _____ / 2022

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра Філологія

Кваліфікаційна робота

**ВАЖЛИВІСТЬ ДИГІТАЛЬНОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА ДИГІТАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ З ТОЧКИ ЗОРУ ВЧИТЕЛІВ ТА СТУДЕНТІВ
УГОРСЬКОЇ МОВИ НА ЗАКАРПАТТІ**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

Біров Аванда Кінга Гейзівна

Освітня програма: 014 Середня освіта (Мова і література угорська)

Науковий керівник: **Газдаг Вільмош Вільмошович,**
доктор філософії, доцент

Рецензент: **Марку Аніта Ласлівна,**
доктор філософії, доцент

Берегове
2022

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Filológia Tanszék

A DIGITÁLIS ÍRÁSTUDÁS, A DIGITÁLIS KOMPETENCIÁK FONTOSSÁGA A KÁRPÁTALJAI MAGYARTANÁROK ÉS MAGYAR SZAKOS HALLGATÓK SZEMSZÖGÉBŐL

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Biró Avanda Kinga

IV. évfolyamoshallgató

Képzési program: 014 Középfokú oktatás (Magyar nyelv és irodalom)

Témavezető: Dr. Gazdag Vilmos,

PhD, docens

Recenzens: Dr. Márku Anita,

PhD, docens

TARTALOM

I. BEVEZETÉS	6
1.1. A munka tárgya, célja	7
1.2. Hipotézisek.....	7
1.3. A kutatás menete	8
II. SZAKIRODALOM FELDOLGOZÁSA	9
2.1. A digitális kompetencia	9
2.2. A digitális írástudás.....	11
2.3. A digitális írástudás, digitális kompetencia és az oktatás kapcsolat	14
2.4. A nyelvi és a digitális kompetenciák összefüggése	18
III. A DIGITÁLIS ÍRÁSTUDÁS, A DIGITÁLIS KOMPETENCIÁK FONTOSSÁGA KÁRPÁTALJAI MAGYARTANÁROK ÉS MAGYAR SZAKOS HALLGATÓK SZEMSZÖGÉBŐL.....	20
3.1. A digitális kompetencia és digitális írástudás meghatározásai a magyartanárok és magyar szakos hallgatók szemszögéből.....	21
3.2. A magyartanárok és magyar szakos hallgatók digitális tájékozódása	25
3.3. A digitális kompetencia, digitális írástudás és oktatás kapcsolata.....	31
3.4. A digitális kompetencia, digitális írástudás fontossága és fejlesztése az oktatásban és a mindennapokban az adatközlők véleménye alapján.....	38
IV. ÖSSZEFOGLALÁS.....	42
V. FELHASZNÁLT IRODALMI JEGYZÉK	44
VI. REZÜMÉ	48
VII. MELLÉKLETEK.....	50

ЗМІСТ

I. ВТУП	6
1.1. Мета та ціль роботи	7
1.2. Гіпотези	7
1.3. Хід дослідження	8
II. ОПРАЦЮВАННЯ ФАХОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	9
2.1. Цифрова компетентність	9
2.2. Цифрова грамотність	11
2.3. Цифрова грамотність, цифрова компетентність та освітні відносини.....	14
2.4. Взаємозв'язок між мовними та цифровими компетентностями	18
III. ВАЖЛИВІСТЬ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ, ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ТОЧКИ ЗОРУ ЗАКАРПАТСЬКИХ УГОРСЬКИХ ВИКЛАДАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ УГОРСЬКОЇ КАФЕДРИ	20
3.1. Визначення цифрової компетентності та цифрової грамотності з точки зору угорських викладачів та угорських студентів	21
3.2. Цифрова орієнтація угорських викладачів та студентів угорської кафедри.....	25
3.3. Взаємозв'язок цифрової компетентності, цифрової грамотності та освіти.....	31
3.4. Важливість та розвиток цифрової компетентності, цифрової грамотності в освіті та повсякденному житті на основі думок інформаторів	38
IV. ВИСНОВКИ	42
V. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	44
VI. РЕЗЮМЕ	48
VII. ДОДАТКИ	50

I. BEVEZETÉS

„Az olyan ember, aki nem ért a számítógéphez, a XXI. században analfabétának fog számítani.” - írja Teller Ede, magyar-amerikai atomfizikus.

A 21. század elején a gyors technikai fejlődések és változások szinte naponta változtatják meg a világot. A munkaerő-piacon csak azok tudnak versenyben maradni, akik gyorsan reagálnak a kihívásokra és először szerzik meg az új információkat. Ehhez elengedhetetlen a különböző kompetenciák megléte, használata és fejlesztése. Talán a legfontosabbak ezen kompetenciák közül, mely napjainkban már nélkülözhetetlen a tanuláshoz, munkavégzéshez és egy aktív társadalmi szerep vállalásához, az a digitális írástudás és digitális kompetencia.

Ezek a kompetenciák a technológia megjelenése óta, azzal folyamatos fejlődésben vannak. A pandémia bekövetkezését követően azonban mind a digitális tér, mind a digitális kompetenciák fogalma megnövekedett és nagy szerepet kapott. Már a világjárvány kitörése előtt is számos digitális eszközt alkalmaztunk szórakoztató céllal, azonban a pandémia kitörését követően ezeknek az eszközöknek a használata megnövekedett, mind a munkavégzésnél, mind az oktatásban nélkülözhetetlen lett.

Az oktatás terén addig is alkalmazott alapvető digitális platformok száma bővült, és újabb digitális, az oktatásra tökéletes platformokat ismertünk meg. Azonban felmerülnek a kérdések: hogyan viszonyulnak a pedagógusok és a tanulók a digitális térhez? Mennyire tartják fontosnak azt alkalmazni az oktatás során? Fontos-e, hogy a diákok is alkalmazzák tanulmányaik során a digitális teret? Melyek azok a platformok melyek számukra nélkülözhetetlen az oktatás során? Mennyire érdeklődőek a pedagógusok és a diákok a digitális innovációk iránt?

Jelen kutatásomban ezért a digitális írástudást, a digitális kompetenciák fontosságát vizsgálom meg a kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók szemszögéből: hogyan viszonyulnak a digitális térhez, mennyire mozognak otthonosan benne és mennyire használják ki digitális kompetenciák kereteit az oktatás, munkavégzés során.

A témám jelenleg rendkívül aktuális az online oktatás miatt, az erről szóló kárpátaljai vonatkozású kutatások pedig még csak kibontakozóban vannak, a későbbi hatékonyabb oktatásszervezés szempontjából viszont fontosak.

1.1. A munka tárgya, célja

Évfolyammunkám tárgya a digitális írástudás és a digitális kompetenciák vizsgálata a kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók szemszögéből.

Munkám célja bemutatni,

- hogyan viszonyulnak a magyar szakos pedagógusok és diákok a digitális térhez, a digitális kommunikációhoz;
- saját elmondásuk szerint mennyire tájékozottak a digitális kompetencia terén;
- mennyire fontos számukra a digitális írástudás és kompetencia, azok használata;
- mennyire érdeklődőek a magyar szakosok tanárok és diákok a digitális innovációk iránt és mennyire elfogadóak ezen a téren;
- milyen pozitív és negatív előítéletek és tapasztalataik vannak a digitális írástudásról és digitális kompetenciáról;
- mennyire tartják fontosnak a pedagógusok, hogy a diákok is alkalmazzák a házi feladatok/órák során a digitális írástudást;
- fontosnak tartják-e a digitális eszközök használatát az óra folyamán a tanulók és diákok egyaránt;
- felfedezhetőek-e generációs különbségek informatikai ismeretek terén a magyar szakos oktatók és a magyar szakos hallgatók között;

1.2. Hipotézisek

A témával kapcsolatban a következő hipotéziseket fogalmaztam meg:

- a) Feltételezem, hogy digitális kompetencia, digitális írástudás fogalma, mind a magyar szakos diákok, mind a magyartanárok számára ismert, így a kutatás során ezen fogalmak definiálása nem okoz problémát.
- b) A digitális kompetenciák (a digitális írástudást és szövegértést is beleértve) megléte meghatározó szereppel bír egy oktatói és tanulói szerepkör betöltésében, ezért feltételezem, hogy a magyartanárok és magyar szakos hallgatók köreiben ezen ismeretek, jártasságok és készségek jelen vannak.
- c) Feltételezem azt is, hogy a különböző életkor, különféle infrastrukturális különbségek, illetve a digitális technika gyors fejlődése és a benne rejlő lehetőségek miatt, a magyartanárok és magyar szakos diákok között felfedezhető valamilyen generációs különbség az informatikai ismeretek terén.

- d) A digitális technika gyors fejlődése és a benne rejlő lehetőségek miatt feltételezem azt is, hogy a magyar szakos diákok érdeklődőbbek a digitális innovációk iránt, mint a magyartanárok.
- e) Feltételezem, hogy napjainkban a magyartanárok és magyar szakos diákok számára fontos a digitális írástudás és kompetencia alkalmazása és fejlesztése otthon és az iskolákban egyaránt.

1.3. A kutatás menete

Kutatásom célcsoportjának a kárpátaljai magyartanárokat és magyar szakos hallgatókat jelöltem meg, így kutatásom az ő jól körülhatárolható köreikben zajlott.

Mivel jelen esetben is a távoktatás valósul meg az iskolákban, ezért az adatgyűjtés módszerének a kérdőíves lekérdezést, azon belül is az online kérdőívet választottam. Az adatfeldolgozást a Google űrlapok automatikusan számszerűsítik és ábrázolják megfelelő formátumú diagramokon, így csak a kifejtős kérdéseket kell a vizsgálat során összegeznem, melyet a tartalomelemzés módszerével fogok végezni.

II. SZAKIRODALOM FELDOLGOZÁSA

2.1. A digitális kompetencia

Egy fejlett világban élünk, ahol a digitális technológiák megléte és alkalmazása az életünk része. Alapvető elvárás napjainkban már az, hogy valamilyen alapismerettel rendelkezünk a digitális eszközöket illetően, amit már általános-, középiskolában (a pandémia óta már az elemi osztályokban is) elsajátítanak. A digitális készségek így mind az oktatási rendszeren belül, mind a tanárok, diákok és felnőttek körében egy fontos készség. Országunkban azonban nagy a lakosság körében a digitális analfabetizmus mértéke, a különböző digitális szolgáltatások igénybevételének és a lakosság digitális kompetenciájának pedig alacsony a szintje.

Bármilyen digitális eszköz használatát és meglétét a szakirodalom digitális kompetenciának nevezi. Maga a fogalom az 1980-as és 1990-es években kezdett kiéleződni, akkor még a számítógép műveltségének fogalmaként. A definíció a számítógéphez szükséges alapismereteket, illetve az abban való jártasságot foglalta magába. A technológia gyors és folyamatos fejlődésének köszönhetően jött létre később a mai is alkalmazott fogalma (Nyikes 2019: 637–806.).

A kompetencia egy latin eredetű szó, mely alkalmasságot, rátermettséget és ügyességet jelent. A fogalomnak azonban különböző értelmezései is lehetnek. Jelenthet illetékességet vagy hatáskört is és jelenthet valamely funkció teljesítésére való alkalmasságot is. A digitális kompetencia, digitális írástudás és más digitális fogalmak csokorba fogják a technológiák és a technológia által felölelhető informatikai eszközöket, melyek olyan határozott tartalmakat közvetítenek, amelyek használatosak a kritikus és etikus használatát a társas kapcsolatok, a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén (Nemeskéri 2017: 25).

Más értelmezésben a digitális kompetencia a következő: „A digitális kompetencia tágabb értelemben úgy írható le, mint az IKT (információs és kommunikációs technológiák) magabiztos, kritikus és kreatív használata a munka, foglalkoztatás, tanulás, pihenés, társadalmi befogadás és/vagy részvétel területén kitűzött célok eléréséhez.” (Ferrari 2013: 7) Ferrari megfogalmazásában továbbá transzverzális kulcskompetenciáról beszél, mely más kulcskompetenciákhoz hasonlóan, mint pl. nyelv, matematika, a tanulás elsajátítása, kulturális tudatosság, - a mindennapokban alkalmazott és könnyedén elsajátítható. (Ferrari 2013: 49) Összefoglaló tanulmányában 15 modellt mutat be, mely a digitális kompetencia értelmezésének egy tágabb kapuját nyitja meg előttünk. Véleménye

szerint a digitális kompetencia egy elvárás napjainkban, másfelől pedig „jog a mai, információs társadalomban élő állampolgárok esetében.” (Ferrari 2012: 5-7)

Egyes felfogások alapján a digitális kompetencia a technológiai műveltség területe, amely a karrier-és életkézségeknek részét képezheti. (Tóth-Kárpáti 2016: 122)

Különböző kompetencia mérések alapján a digitális kompetencia „követelményeit” olyan készségek és képességek alkotják, amelyekről nem csak a szakirodalmi oldalról olvashatunk, hanem a munkaerő-piaci elvárások között is találkozhatunk. (Tóth-Kárpáti 2016: 121-123)

Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja (JRC: Joint Research Center) publikációi alapján Ala-Mutka (2011: 44) a digitális kompetencia különböző modelleinek az összeegyeztetésére törekedett, így készítettek el és vázolták fel a 21. századi kompetenciák és készségek viszonyrendszerét egymással az oktatásban (1. ábra).

1. ábra. A digitális kompetencia és a 21. századi készségek tájképe

(Ala-Mutka, 2011, p. 44)

Az ábra alapján, az információs és kommunikációs technológia (IKT) elsajátítása és alkalmazása eléggé összetett. Ahhoz, hogy helyénvalóan tudjuk azt alkalmazni, több olyan készségre is szükség van, mint a műveleti készségek, kreativitás és önkifejezés, vagy

rugalmasság és alkalmazkodó készség. A tájkép szerint a digitális kompetencia alá tartozik a digitális írástudás is.

Antonio Calvani és társai (Calvani et al. 2008: 183-193) tanulmányukban a digitális kompetencia három dimenzióját vizsgálják. Az elsőt egy olyan technológiai dimenzióként definiálják, amelyben a problémamegoldás, illetve a fejlődő technikai világhoz alkalmazkodó személy kap elsősorban szerepet. A másodikat olyan kognitív dimenziónak nevezik meg, amely képes a különböző információk olvasására, szelektálására, kiválasztására, újragondolására, alkalmazására. A harmadik dimenzió pedig az etnikai dimenzió, mely a másokkal való kommunikációra és kapcsolatfelvételre, -tartásra irányul.

2019-ben Magyarországon a Digitális Oktatás Konferenciáján Medve Katalin a pedagógusok digitális kompetenciájáról beszélt, mely az Oktatási Hivatal digitális oktatás projektjéhez tartozott. Előadásában felsorolja a pedagógusok digitális kompetenciájának a kereteit, melyekkel egy pedagógusnak rendelkeznie kell az online és hagyományos oktatás során is. (Medve 2019):

1. szakmai elkötelezettség;
2. digitális források
3. tanulás és tanítás
4. értékelés
5. tanulók támogatása
6. segítségnyújtás a tanulók digitális kompetenciájának a fejlesztéséhez.

2.2. A digitális írástudás

Az információs és kommunikációs technológiák (IKT) kezelésére napjainkban a digitális írástudást (digital literacy) használják úgy, mint gyűjtőfogalom. A fogalom azonban egy tágabb értelmezésen alapszik. (Kárpáti 2013: 15-32)

Az UNESCO kutatásai alapján meghatározták a digitális írástudás definícióját, mely alapján az írástudás az „képeség arra, hogy megértsünk, interpretáljunk, megalkossunk, közöljünk és feldolgozzunk nyomtatott és egyéb módon közölt szövegeket, különböző közlési helyzetekben. Az írástudás folyamatos tanulást igényel, s így teszi lehetővé, hogy elérjük életcéljainkat, bővítsük ismereteinket és képességeinket, és hatékonyan vehessünk részt szűkebb és tágabb közösségünk életében”. (UNESCO Literacy Portal 2009).

A digitális írástudás a digitális kompetenciához hasonlóan több készséget foglal magába: írást, számolást és olvasást. Magába foglalja ezeken kívül még az értő olvasást és

a megszerzett információk kritikus kezelését is. Ezek összessége pedig beleilleszkedik még az funkcionális írástudás kereteibe. (Kárpáti 2013: 15-32)

Koltay szerint a digitális írástudás alatt olyan készségeket és képességeket kell érteni, melyek lehetővé teszik a számítógépi ismeretek kiaknázását: az információkeresést, információ értékelését, kritikus gondolkodás az információ kiértékelése során, a digitális eszközökkel kapcsolatos készségeket (beleértve a tömegkommunikációs eszközöket és azok kezelését is), továbbá az internet, különböző szoftverek és multimédia alkalmazásai is. (Koltay 2009: 111-116)

Allan Martin megfogalmazásában a digitális írástudás olyan képességek összessége, mely lehetővé teszi, hogy használjuk a különböző IKT eszközöket, azonosítsuk ezen eszközökön megtalálható digitális információkat, értékeljük és integráljuk azokat, új média-megnyilvánulásokat hozunk létre, továbbá kommunikáljunk és reflektáljunk a folyamatra. Mindezen folyamatokat specifikus élethelyzetben alkalmazva, amiből később konstruktív társadalmi tevékenység válik. (Allan 2006: 242)

Pegrum a digitális írástudást többféle, egymás mellett élő készségekre bontja, amely felsorolása során olyan készségeket is megnevez, mely nem konkrétan a digitális térhez kapcsolódik, mégis szükség van rájuk annak értelmezéséhez és fejlesztéséhez. Ilyen például a kommunikáció, érvelés, szövegértő olvasás, szabadosan fogalmazni, stb. Az információhoz kötődő műveltséghez sorolja pedig a keresési (search literacy), a címkézési (tagging literacy), az információs (information literacy), a szűrési (filtering literacy) és a figyelmi (attention literacy) műveltséget. (Pegrum 2011: 9-35).

A digitális írástudás az írás-olvasás és a számolási készségek mellett a harmadik alapkészség (Costa, 2011: 81-99)

A digitális írástudás az egy nem veleszületett adottság, hanem az egy képesség, melyet meg kell szeretni, meg kell tanulni, alkalmazni és fejleszteni. (Kárpáti Andrea 2013: 15-32) Hinrichsen és Coombs (2013: 6-7) A kritikai digitális írástudás öt forrását különbözteti meg:

- (1) dekódolás (decoding),
- (2) jelentésteremtés (meaning making),
- (3) használat (using),
- (4) elemzés (analysing),
- (5) identitásteremtés online környezetekben (persona).

Erstad (2010, 2011) digitális írástudás jellemzése, leírása során 11 aspektusra bontja a digitális írástudás készségeit (1. táblázat)

<i>Alapkészségek</i>	Képes arra, hogy megnyisson szoftvereket, kikeressen és mentsen információkat a számítógépről, valamint más egyszerű számítógéphasználati és szoftverkezelési készségek.
<i>Letöltés</i>	Képes arra, hogy különböző típusú információkat töltsön le az internetről.
<i>Keresés</i>	Tudatos tartalomkereső, aki tisztában van vele, hogyan jusson hozzá az információkhoz.
<i>Navigálás</i>	Képes arra, hogy tájékozódjon a digitális hálózatokban, és tanulási stratégiákat alkalmazzon az internet használata során.
<i>Osztályozás</i>	Képes arra, hogy rendszerezze az információkat egy bizonyos osztályozási rendszer/séma mentén.
<i>Egybefoglalás</i>	Képes arra, hogy összehasonlítsa és megkülönböztesse a különböző típusú információkat a multimodális szövegekhez kapcsolódóan.
<i>Értékelés</i>	Képes arra, hogy ellenőrizze és értékelje az internetes keresés eredményeképpen talált információkat. Képes arra, hogy megítélje a talált információ minőségét, relevanciáját, tárgyilagosságát és hasznosságát. Képes arra, hogy kritikusan értékelje a forrásokat.
<i>Kommunikáció</i>	Képes információkat közölni és különböző közvetítő jelentéseken keresztül magát kifejezni.
<i>Együttműködés</i>	Képes arra, hogy részt vegyen netalapú tanulási interakciókban, és felfedezéseket tegyen a digitális technológiák terén, továbbá hálózatok tagjaként együttműködjön másokkal.
<i>Alkotás</i>	Képes arra, hogy álló- és mozgóképes, szöveges és hangzóelemeket tartalmazó alkotásokat hozzon létre, weblapokat készítsen stb. Képes arra, hogy valami újat fejlesszen speciális eszközök és szoftverek segítségével.

**1. táblázat. A digitális írástudás különböző aspektusai és kategóriái
(Erstad, 2011: 107, alapján Tóth-Mózer – Kárpáti 2016: 124)**

Hinrichsen és Coombs (2013: 4) kritikai digitális írástudásnak nevezi meg az írástudást, melyben, a digitális világban szükséges kompetenciamodelleket határoz meg. Ez magába foglalja az egyszerű technikai műveleteket, azon túl pedig a kognitív és szociális tényezőket.

Az információs és kommunikációs technológiák, a számítógép használata Berényi (2012: 11) szerint a következő készségein alapul:

- információ visszakeresése,
- értékelése,
- tárolása,
- előállítása,
- bemutatása,
- cseréje céljából,
- valamint a kommunikáció és az együttműködő hálózatokban való részvétel céljából az interneten keresztül.

2.3. A digitális írástudás, digitális kompetencia és az oktatás kapcsolat

A 21. század készsége, mind a lakosság, mind a vállalkozások és közigazgatás digitális kompetenciájának fejlesztését, valamint a digitális írástudás növelését segíti elő. Ez úgy valósítható meg, hogy „képesé teszi a felhasználókat az infokommunikációs rendszerek bevezetése által előálló üzleti lehetőségek felismerésére és kihasználására, valamint a tartósan leszakadók a digitális ökoszisztéma előnyeiben való részesítése, azaz az e-befogadás.” (Nemzeti Infokommunikációs Stratégia 2014–2020)

Ha a tanításról és az iskoláról beszélünk, mindig fontos szerepet kap a különböző eszközökön történő tananyagátadás. A hagyományos segédeszközök, mint az emberi hang, írott szöveg, szemléltető eszközök, arra hivatottak, hogy a tanulási-tanítási folyamatot segítsék elő és növeljék. Napjainkban ezen eszközök mellé a digitális technológiát hívjuk segítségül, éppen azért, hogy a tudásátadás a 21. századi kompetenciáknak megfelelően és a különböző kompetenciafejlesztéseknek megfelelően menjen végbe. (Oktatási Hivatal 2021)

Az IKT eszközök nem csak a mindennapi életben foglal el fontos helyet, hanem az iskola és nevelés életében is egy fontos tényező. A diákok a „virtuális világba születtek bele”, így otthonosan mozognak a technikai eszközök terén. Gond nélkül kezelnek bármilyen elektronikai eszközt, főként multimédiás eszközöket, azonban a tanulóknak nem mindig tudatosul, hogy milyen célra is kellene vagy lenne jobb alkalmazni ezeket az elektronikai eszközöket. A szülők, illetve pedagógusok feladata ezért, hogy ezeknek a technikai eszközöknek a használatát egy „ésszerű mederbe terelje”, illetve segítséget nyújtson abban, hogy a hallgatók megértsék miért is olyan fontos kialakítani egy jó információkeresést, átalakítást, értékelést, a tanulás és a szabadidő terén is. (Kubinger-Pillmann 2011: 48)

„Nem könnyű az a feladat, amit a digitális eszközök alkalmazásának világa a pedagógusok elé állít.” (Kubinger-Pillmann 2011: 48)

A digitális kompetenciát továbbá magabiztosan kell alkalmazni a munkában, szabadidőben és kommunikáció során. Ez olyan képesség, mely tartalmazza a „logikus és kritikus gondolkodáshoz, a magas szintű információkezelési- és fejlett kommunikációs készségekhez kapcsolódik.” Az IKT készségek legelemibb szinten tartalmazzák a digitális tartalmakat, információkeresést, tárolást, értékelést, létrehozást, bemutatást és átadást, illetve az internetes kommunikációt és közösségi hálózaton való részvételt. (Nyikes – Kerti 2016. 2-3)

Az informatikai eszközök hatékony alkalmazása egyszerre igényel szociális jártasságot, technikai- és tartalomtudást, illetve eszközhasználati tapasztalatot is. (Kárpáti Andrea 2013: 15–32.)

„A digitális eszközöket sosem lehet öncélúan és helytelenül használni, mert a helytelen alkalmazás nagyon sok veszélyt rejthet magában.” (Kubinger-Pillmann 2011: 49) Ezeknek az eszközöknek a nem megfelelő használata ugyanolyan kárt okozhat a mindennapokban, mint bármely betegség. Ahhoz azonban, hogy a pedagógusok és a diákok célszerűen tudják alkalmazni ezeket a digitális kompetenciákat meg kell tanulniuk a hagyományos tananyag, digitális tananyaggá formálását. Ez a tudás képezi ugyanis a pedagógusok digitális kompetenciájának egy részét. (Uo.)

„A digitális kompetencia a nyolc kulcskompetencia egyike. Az egész életen át tartó tanuláshoz kapcsolódó egyik kompetencia.” (Kubinger-Pillmann 2011: 48) Emiatt egyetlen magyartanár sem hagyhatja figyelmen kívül digitális kompetenciáját, hivatkozva arra, hogy ő nem informatika szakos, neki ezt nem kell tudnia. Napjaink feladata, hogy a pedagógus és diák saját maga váljon alkalmassá arra, hogy adaptálva vagy önállóan hozzon létre valamilyen digitális tananyagot, valamint alkalmazzon órán valamilyen digitális segédeszközt, tananyagot. Ezt azonban nem öncélúan, hanem a tanóra arányainak megfelelően kell meghatározni és beosztani, a témához és az óra céljához leginkább hozzá illó módszerrel. (Kubinger-Pillmann 2011: 49)

Kárpáti Andrea (2013: 15–32.) felsorolja azokat a digitális készségeket, melyek alkalmazása nélkülözhetetlen az oktatás során. Az első a technokrata képességek. Ez egy olyan képességcsoport, melyet technikai készségek és képességek nevet viseli, és az adaptáló-felhasználó jellegű képességeket tartalmazza. A második a munkavállalói, fogyasztói képességek, ami az IKT ismereteket tartalmazza.

Eszenyiné Borbély Mária (2018: 627–652) a pedagógus digitális kompetenciáinak körképét vizsgálta meg. Kutatásában öt területét határozza meg a kompetenciának: információ, kommunikáció, tartalom-előállítás, biztonság, problémamegoldás. Kutatás eredményei alapján arról számol be, hogy a vizsgálat eredményei igazolják, hogy a pedagógusok digitális kompetenciájának szintje viszonylag alacsony, s egyértelműen igazolja azt, hogy a pedagógusoknak támogatásra van szükségük a tantervi célok megvalósításához, a digitális írástudás, kompetenciafejlesztés, és az ehhez kapcsolódó számos további területen is. A magyar nyelv és irodalom műveltségterület feladatainak a következők sorolja fel (Eszenyiné Borbély 2019: 187–210): beszédkézség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása; olvasás, az írott szöveg megértése; írás, szövegalkotás; a tanulási képesség fejlesztése; anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése; az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése. Eredményeiből azt tudta megállapítani, hogy a magyar pedagógusok közül minden ötödik csak alapszintű információkeresési kompetenciával rendelkezik, és csupán minden harmadik képes a téma szempontjából releváns szaktudományi adatbázisokban keresni. Az kommunikációs technológia használata azonban a magyar szakos tanárok erősségei. Gyenge területnek számít az ő köreikben az új tartalom előállítása és a saját maguk vagy mások által előállított tartalmak újra formálása, a problémamegoldással egyetemben. Minden ötödik a saját digitális kompetencia állapotának felismerése és fejlesztése terén áll haladó szinten, de kétszer annyian vannak azok, akik egyáltalán nem is foglalkoznak ezzel a kérdéssel.

A 21. században az oktatás területén egy komplex tanulási környezet jelentkezett, azonban nem különíthetünk csupán hagyományos és például kizárólag online tanulási környezeteket. Ezeket a tanulási környezeteket napjainkban a digitális kompetenciáknak és digitális írástudásnak megfelelően kell kialakítani. A tanórák során alkalmazni kell a technikai eszközöket, előadói módokat, online platformokat, illetve ezeket az online módszereket a házi feladat során is alkalmazni kell. (Lévai 2014: 59-60)

A digitális kompetencia tehát komplex módon jelentkezik és összefüggésben van a digitális kultúrával, a műveltséggel, a digitális írástudással. Ahhoz, hogy valaki információs műveltséggel rendelkezzen a következő alapvető dolgokat kell tudnia elvégezni: hatékony és eredményes információkeresés, kritikus értékelés, pontos, kreatív és etikus felhasználás (Nemeskéri 2017: 26-27)

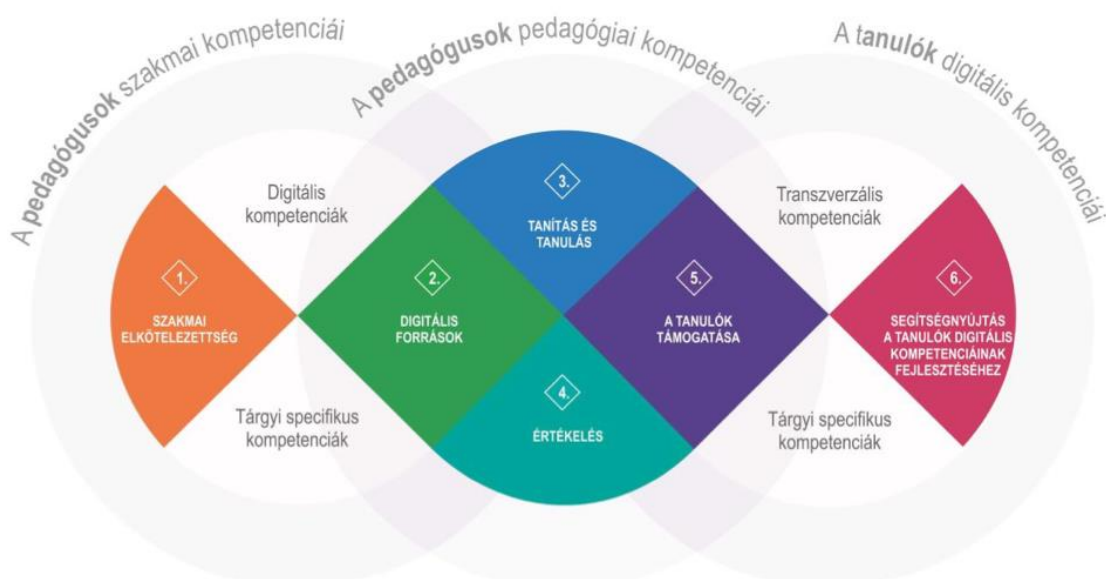
A 21. század technológiájának köszönhetően a digitális írástudás és kompetencia informatikai szempontból már a 2000-es évek elején fel volt készülve. Nagy választék állt

rendelkezésre elektronikus eszközök terén. Az internet használata és annak sebessége is megfelelőnek bizonyult, mind a tanintézményekben, mind a háztartásokban egyaránt (Szimkovics 2016: 71-72) De vajon mennyire merítik ki ezeket a lehetőségeket a pedagógusok és a hallgatók az oktatásban vagy a munkahelyen? Bár a technika korát éljük, de vajon mennyire érdeklődőek a digitális írástudás és kompetencia iránt, vagy azok innovációja, fejlesztése iránt?

A digitális kompetenciák fejlesztése és kialakítása az ukrán oktatási rendszerben is kiemelkedő fontossággal bír.

Az Új Ukrán Iskola (NUS) program a korábbi világválság, illetve a jelenlegi háborús konfliktus idején folyó távoktatási rendszer tökéletesítése kapcsán az oktatók és hallgatók számára is kínál ezzel kapcsolatos videóanyagokat. Ilyen például a tanárok számára készült nyolc részes sorozat, melyben olyan hasznos témák kerülnek bemutatásra, mint például a fájlok felhőben való tárolása, az online prezentáció létrehozásának lehetőségei, vagy az oktatás és társalgásszervezés stb. (a kapcsolódó anyagok az alábbi link alatt érhetők el: <https://nus.org.ua/view/yak-uchytelyam-pidvysshhyty-tsyfrovi-kompetentnosti/>)

Az Európai Bizottság által kidolgozott *DigCompEdu* program alapján a pedagógusoknak hat fő digitális kompetenciaterületen kell jártasnak lenniük (lásd 2. ábra.)

2. ábra: A tanárok digitális kompetenciaterületei

(Forrás: <https://digcompedu.dpmk.hu/start.php>)

2.4. A nyelvi és a digitális kompetenciák összefüggése

Az Európa Tanács az Európai Unió számára új stratégiai célként tudás alapú gazdaság megteremtését fogalmazta meg, amelynek egyik fő elemeként új alapkészségek elsajátításának az ösztönzését látta megvalósítandónak a jövő nemzedéke nevelésében. A tanulás fogalmának újraértelmezése mellett a tudástársadalomban nélkülözhetetlennek ítélt komponensekből álló keretrendszert hozott létre ajánlasként az oktatás számára a következő kulcskompetenciákkal: az anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció, matematikai, természettudományi és technológiai kompetenciák, digitális kompetencia, a tanulás tanulása, személyközi, interkulturális és szociális kompetenciák, ezzel együtt állampolgári kompetenciák, vállalkozói kompetencia és kulturális kompetencia. Ezek képezhetik az alapját azoknak az összetett képzési céloknak, amelyek interdiszciplináris jellegüknél fogva egy-egy tantárgy kereteibe nem szoríthatók be, sőt valójában a tanulói személyiség egészét érintő fejlesztést feltételeznek, beleértve a tanulói autonómia elősegítését is (Fábián 2014: 43). A gazdasági versenyképesség növelése és a munkaerőpiaci esélyek javulása szempontjából a kisebbségi körülmények, vagy a gazdaságilag hátrányos helyzetben élők számára kiemelkedő jelentősége van annak, hogy a nyelvi és a digitális kompetenciák egyidejűleg és párhuzamosan történjen meg (Racsko 2017: 59). A tanuláshoz szükséges kompetenciák vonatkozásában a szakirodalom (Falus - Vajnai 2012: 9) és a magyarországi kerettanterv (NAT) is az anya- és idegen nyelvi kompetencia fontosságát hangsúlyozza, s azokat a kulcskompetenciák sorában első helyen említik (Einhorn2020: 84–85). Ezek a matematikai és természettudományi kompetenciákkal kiegészülve tudják ugyanis csak megfelelő formában biztosítani a digitális kompetencia optimális kialakulását és fejlődését.

A pedagógusok számára az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztését Koltai Zsuzsa is kiemelkedően fontosnak tartja, véleménye szerint ugyanis ez nélkülözhetetlen az európai szintű együttműködés fejlesztése és a külföldi jó gyakorlat személyes tapasztalatokon keresztüli megismerése szempontjából.(Koltai 2011: 112)

A nyelvi és a digitális kompetencia kialakításának sajátos esetével kell számolni az kétnyelvűség helyzetben élő kisebbségi népcsoportok esetében, mint amilyen például a kárpátaljai magyarság is.

A kárpátaljai magyarság jelentős része magyar domináns kétnyelvű, azaz a privát szférában a magyar nyelv használata szinte kizárólagos, a többség általában csak az iskolában találkozik az államnyelvvvel (Beregszászi–Csernicskó 2003: 40–41), mely jogilag alárendelt helyzetben van az államnyelvhez (ukránhoz) képest (Csernicskó 1998:198).

Az oktatási folyamat kezdeti időszakában a digitális kompetenciák fejlesztése természetesen csupán az anyanyelven kezdődhet el, s majd csak az így kialakított tudásra alapozva indulhat meg az államnyelvi és idegen nyelvi vonatkozásokban is a digitális kompetenciák fejlesztése (pontosabban létrehozása). Persze a helyzet, mint ahogyan az a kisebbségek vonatkozásában általában lenni szokott, korántsem ennyire egyszerű. Az ukrainai oktatáspolitikai döntések nyomán (ezekről lásd pl. Orosz 2010: 93–106, Beregszászi 2021) számos magyar gyermek kerül ukrán iskolába (ezzel kapcsolatosan lásd Csernicskó–Göncz 2009), aminek természetesen a nyelvi vonatkozásokkal egyetemben komoly hatása van a digitális kompetenciák kialakulására is.

Ugyanis ilyen helyzetben a tanuló épp azokkal a nyelvi kompetenciákkal nem rendelkezik, amelyek esetlegesen alkalmassá tehetnék őt a digitális kompetenciák elsajátítására. A helyzetet tovább bonyolíthatja az a tény, hogy ilyen esetekben a magyar anyanyelvű gyermek számára az államnyelv és az iskolában oktatott idegen nyelv (általában angol) elsajátításakor egyidejűleg két lényegében teljesen ismeretlen nyelv tanulására kell fókuszálnia, míg az anyanyelvükön tanuló társainak csupán az idegen elsajátításával kell megbirkózniuk.

Természetesen a kétnyelvűségi helyzet nem csak a tanulók számára okoz(hat) nehézséget a digitális kompetenciák vonatkozásában. A magyar iskolákban oktatók számára is a legtöbb digitális platformokon alkalmazható módszertani segédanyag, illetve az Új Ukrán Iskola (NUS) által kidolgozott számítógépes programok csak államnyelven, azaz ukránul érhetők el, vagy, mint az a magyar nyelv és irodalom tantárgyak vonatkozásában nincsenek is ilyenek. Vagyis a kisebbségi iskolák magyar nyelv és irodalom szakos tanáira ez a helyzet lényegében plusz terhet ró, ugyanis nekik vagy saját kútfőből vagy magyarországi forrásokból kell modernizálniuk és digitális platformokra alkalmazniuk az oktatási anyagaikat, míg az ukrán tannyelvű iskolák ukrán nyelv és irodalom, vagy bármely más szakos tanárai ehhez komoly módszertani segítséget kapnak.

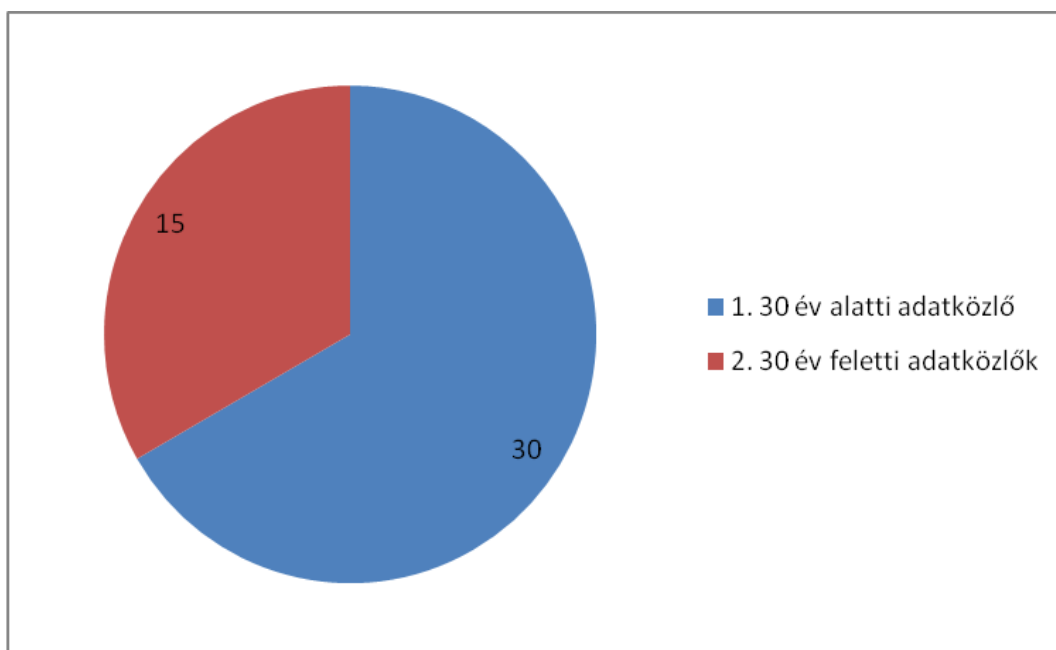
Jó példa lehet erre a NUS oldalán az elérhető teljesen kidolgozott médiaismereti óra (elérhető a <https://nus.org.ua/news/vchyteli-mozhut-provesty-urok-mediagramotnosti-ta-vygraty-pryzy-dlya-uchniv/> link alatt). Egy hasonló tartalmú és minőségű óra összeállításához a magyar nyelven oktató pedagógusoknak komoly kutatómunkát és felkészülést kell folytatniuk.

III. A DIGITÁLIS ÍRÁSTUDÁS, A DIGITÁLIS KOMPETENCIÁK FONTOSSÁGA KÁRPÁTALJAI MAGYARTANÁROK ÉS MAGYAR SZAKOS HALLGATÓK SZEMSZÖGÉBŐL

Amint azt már a fentiekben említettem a kutatásomat a kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók köreiben végeztem.

Kérdőívemet összesen 45 adatközlő töltötte ki. Mivel kevés adatközlőről beszélünk, így az elemzésnél végig valóságos számokkal dolgozom. A diagramokban is szám szerint érvényesek az adatok, a feltüntetett számok pedig a személyek számát jelentik. Az eredmények prezentálásához gyakran kör- és oszlop diagramot használtam, melyek mellett feltüntettem a jelmagyarázatokat.

Kérdőívem összesen 22 kérdést tartalmazott. Az elemzésben az egyik függő változó, melyre nagy hangsúlyt fektettem az, az adatközlők életkora volt, ugyanis ez magyarázatot adhat majd néhány eredmény alakulására. Kérdőívem első kérdése így ez volt (3. ábra).

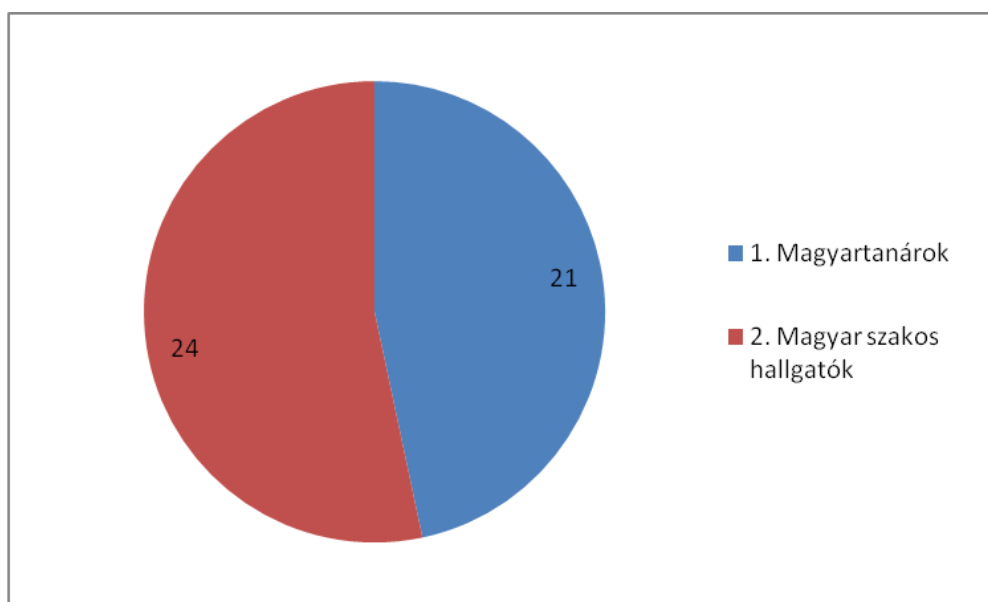

3. ábra. Az adatközlők kor szerinti eloszlása.

Ahogy a második ábra is jól mutatja két korcsoportra bontottam az adatközlőket: 30 év alatti, valamint 30 év feletti személyek.

Mivel a kitöltők neme, illetve az, hogy a magyartanárok milyen típusú intézményben tanítanak egy független változó kérdőívemben, így ezeknek a kérdések az elemzését nem tettem be az analízisbe.

Következő kérdésem külön választotta a címben is említett személyeket: magyartanárokra és magyar szakos hallgatókra (4. ábra). Ez alapján 24 magyar szakos hallgató és 21 magyartanár töltötte ki a kérdőívet.

4. ábra. Az adatközlők csoportosítása a célcsoportnak megfelelően.

3.1. A digitális kompetencia és digitális írástudás meghatározásai a magyartanárok és magyar szakos hallgatók szemszögéből.

Fejlett társadalmunkban a digitális technológiák használata az életünk része. Alapvető gazdasági elvárás, hogy az iskola/oktatás készítse fel a diákokat és tanárokat egyaránt a digitális technológiák és eszközök alapvető használatára. A digitális készségek így mind az oktatási rendszeren belül, mind a tanárok, diákok és felnőttek körében egy fontos készség (Nemeskéri 2017: 28)

A mindennapokban tudjuk alkalmazni a különböző digitális eszközöket, azonban ismerjük-e a különböző digitális fogalmakat és tudjuk-e őket definiálni? Kutatásom során ezért fontosnak tartottam azt, hogy megkérdezzem a magyartanároktól és magyar szakos hallgatóktól, szerintük mit jelent a digitális kompetencia és digitális írástudás.

Munkám irodalmi jegyzékének feldolgozása pontjában (második rész) több szakirodalmi meghatározást is csatoltam a digitális kompetencia fogalma kapcsán, azonban a válaszadók meghatározásának összehasonlítása miatt fontos megemlíteni itt is egyet.

Az Európai Parlament és a Tanács, 2006-ban megalkotta a saját definícióját a digitális kompetencia kapcsán. Szerintük a digitális kompetencia „magában foglalja az információs társadalmi technológiák (IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a szabadidő és a kommunikáció terén.” Az információs társadalmi technológia tartalmazza a

számítógépi ismereteket, azon belül is a keresést, értékelést, bemutatást, tárolást, illetve a kommunikációt és a hálózaton való részvételt az interneten keresztül.

A digitális kompetenciához továbbá felsorolják a következő konkrét készségeket és ismereteket is, mint a számítógépes ismeretek alkalmazása (például adattáblázatok, szövegszerkesztő programok, információtároló-, és kezelő adatbázisok használata), valamint az internet által kínált, média útján létrejövő kommunikációt (például: e-mail, különböző hálózati eszközök), mely a munka, szabadidő, oktatás elősegítését kívánja (Az Európai Parlament és a Tanács, 2006).

Az elemzés alapján az adatközlők többsége, majdnem mindegyike, tudja mi a digitális kompetencia és a fenti megfogalmazáshoz hasonlóan definiálta is tudta. A válaszokból néhányat a következő táblázatban (2. táblázat) foglaltam össze.

A magyartanárok megfogalmazásai	A magyar szakos hallgatók megfogalmazásai
A digitális kompetencia szerintem azt jelenti, hogy az adott személy a digitális kommunikáció és tartalomgyártás világában megfelelő készségekkel rendelkezik ahhoz, hogy különböző tevékenységeket tudjon folytatni (Microsoft Office-alapsomag, az internet, képszerkesztő programok használata stb.).	A digitális kompetencia szerintem a digitális ismeretek összessége, azok minősége, milyen széles körben, és milyen hatékonysággal mozgunk a digitális térben.
Elektronikus kommunikáció, e-mail, videokonferencia indítása, szövegszerkesztés stb. Internet használata, információk keresése, feldolgozása.	Mindazon kompetenciák összessége, melyek a számítógéphez vagy más elektronikai eszközök használatához kapcsolódnak.
Azt, hogy ismerjük és kövessük azokat a szabályokat, amelyek az interneten való (írásbeli) kommunikációhoz kapcsolódnak.	Az a fajta szintű tudás, aminek a segítségével használni tudjuk a digitális eszközöket, programokat stb.
Az információs társadalmi technológiák alkalmazásának képessége a szabadidő, a munka, a kommunikáció területén	A digitális kompetencia az információs technológiák használatának képességét jelenti.

A digitális kompetencia a digitális eszközöz való hozzáértés, ez egy fejleszhető képesség.	Egy olyan készség, amely lefedi a digitális technológiák teljes körű ismeretét.
Az illető tudja használni a digitális eszközöket saját céljai elérése érdekében.	A digitális kompetencia a digitális technológiák alkalmazását jelenti számomra.
A digitális eszközök használatának képessége.	Jártasság az internet világának minden területén.
Szerintem a digitális technológiára való hajlamosságot jelenti.	A számítógéphez, internetes böngészőkhöz való tudás.

2. táblázat. A digitális kompetencia definiálására érkezett válaszok.

Feltűnt néhány olyan válaszoló is, aki bár nem tudta a fogalom jelentését, mégis megpróbálta megmagyarázni: „*Azt gondolom, digitális eszközök és internetes anyagok használata a tanításban. De ennél többet nem tudok erről*”.

Előfordultak azonban érdekes megfogalmazások is a magyarázat során: „Jártasság” (de sajnos nem magyarázta meg a válaszoló, hogy milyen jártasság), illetve volt egy-két olyan eset is, mely során a digitális kompetencia fogalmát nem tudták megmagyarázni, „Passz.”, „Nem tudom” válaszok érkeztek.

A digitális kompetenciához hasonlóan, a digitális írástudás körülírása sem okozott gondot a reflektálók számára, mindemellett sokkal biztosabbak és bátrabbak voltak a digitális írástudás megállapításakor. Ezen válaszok néhányát a 3. táblázatba rögzítettem.

A magyartanárok megfogalmazásai	A magyar szakos hallgatók megfogalmazásai
A digitális írástudás szerintem azt jelenti, hogy az adott személy ismeri és alkalmazni tudja a digitális kommunikáció és tartalomgyártás "írásjeleit", érti azt, hogy az online térben a kapcsolattartásnak és az információ-átadásnak más formái, módszerei vannak, mint a hagyományos, valós találkozásokra épülő társas érintkezésben és ismeretterjesztésben	Szerintem az a fajta írástudás, amit a digitális térben szerzünk, használunk, és így használat révén fejlesztjük. Ez teszi lehetővé, hogy pl. a Word, Excel stb. digitális programokat tudjuk használni.

A digitális írástudás a számítógép által nyújtott lehetőségek alkalmazását jelenti számomra. pl. szövegszerkesztést, internethasználatot stb.	Olyan készségekkel rendelkezik az adott ember, amik által tudja használni a számítógép/telefon által rendelkezésre álló lehetőségeket. Pl.: szövegszerkesztő.
Azt, hogy tudjuk használni a digitális szövegekkel, írással kapcsolatos programokat, alkalmazásokat stb. (Pl. szövegszerkesztők, Messenger stb.)	Vélemény szerint a digitális írástudás a számítástechnikai ismeretek és a számítógépes írás kompetenciája. A számítógépes műveltség szerves része.
A számítógép, ezen belül a programok adta lehetőségek ismerete, használata, valamint az internet használata.	Szerintem a digitális írástudás számítógépes, internetes írástudást jelent.
Szerintem a digitális írástudás az elektronikai készülékeken alkalmazott információcsere folyamata.	Technikai műveltség.
Valamilyen számítástechnikai eszközön való írás.	Az elektronikai eszközökön való írás (gépelés), illetve az ehhez kapcsolódó programok használata.
A számítógépben vagy az informatikában használt tudás.	A szövegszerkesztők, táblázatok és a Microsoft Office tálca használatának elsajátítása.
Mennyire tudom alkalmazni a technikai eszközöket a tanítások során	Szerintem ez azt jelenti, hogy tudjuk helyesen használni a számítógépes rendszereket, alkalmazásokat.

3. táblázat. A digitális írástudás definiálására érkezett válaszok.

Az érdekesítő válaszok azonban itt sem maradtak el. Némelyek szerint a digitális írástudás „*A helyesírási szabályok betartása a digitális térben.*”, vagy „*Inkább az érthetőségre fókuszáljon az író, mint a helyesírásra. Mindkettő fontos, de szerintem fontosabb az érthetőség.*”, illetve „*Az online készülékek billentyűzete kezelésének képessége.*” Érdekes, hogy sokan a digitális írástudást, a szóban előforduló írástudás miatt, a digitális eszközök gépeléséhez, kézíráshoz csatolják. Ez önmagában nem rossz definíció, jó kiindulópont, azonban hiányos. Mivel maga a fogalom viszonylagos, és a technikával

együtt fejlődött, mást és mást jelent/jelentett. Az azonban biztos, hogy az egyszerű írást és olvasást magába foglalja. Ezen kívül pedig olyan készségeket foglal magába, melyek az adott kornak és technikai eszközöknek megfelelő (Bawden 2012: 218-259).

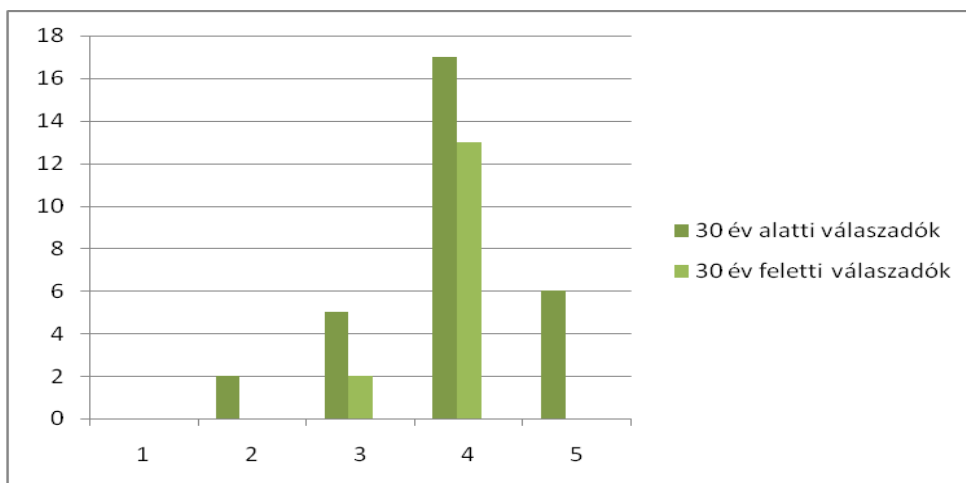
Első hipotézisemben azt feltételeztem, hogy digitális kompetencia, digitális írástudás fogalma, mind a magyar szakos diákok, mind a magyartanárok számára ismert, így ezeknek a fogalmaknak a definiálása nem okoz problémát. Az eredmények alapján elmondható, hogy közel mindegyik adatközlő megfogalmazta véleménye alapján mit jelent a digitális írástudás és digitális kompetencia, tehát ezek a fogalmak ismertek, mind a pedagógusok, mind a hallgatók számára.

3.2. A magyartanárok és magyar szakos hallgatók digitális tájékozódása.

Az okos eszközök, s vele együtt a digitális kompetencia is napjainkban már nélkülözhetetlen a tanuláshoz, munkavégzéshez, az aktív társadalmi szerep vállalásához és betöltéséhez. Számos digitális eszközt használunk a magánéletben, kikapcsolódásban, kapcsolatfenntartásra és a tanulás során is. A koronavírus kezdete óta ezeknek a technikai eszközöknek a használata, valamint a digitális kompetencia szerepe is megnőtt. Az online oktatásnak is elengedhetetlen kulcsa bármely okos eszköz ismerete és használata.

Kérdőívemben felmértem, milyen informatika alappal rendelkeznek a magyartanárok és magyar szakos hallgatók. Ebben a direkt feltett kérdésben a válaszadóknak egy ötfokozatú skálán – ahol az 1-es nagyon rossz, az 5-ös nagyon jó értékelést jelentett – kellett önmagukat értékelniük, a megadott szempontok alapján. A 5. ábrán jól látható, hogy közel a válaszadók háromnegyede a négyest jelölte és úgy tartja, hogy digitális tájékozódása „jó”. Néhányan ötösrre, „nagyon jóra”, néhányan pedig hármasra, „semlegesre” értékelték ezt a választ. Két válaszadó esetében fordult elő, hogy a kettést jelölte, tehát szerintük informatikai tudásuk „rossz”.

A 5. ábra eredményei kor szerint is mutatja lebontva a válaszokat. A 30 év feletti reflektálók közül a legtöbben a négyest választották, tehát szerintük digitális ismeretük a témában „jó”, illetve két kitöltő esetében figyelhető meg a semleges válasz. Mivel a digitális eszközök a fiatalok körében a legelterjedtebbek, így az ő digitális kompetenciájuk viszonylag magas, ezt az ábra és a válaszok is jól mutatják. Hat kitöltő értékelt ötösrre, „nagyon jó”-ra informatikai tudását, ezeknek a kitöltőknek a kora 21-25 év között mozog. Tizenhét reflektáló minősítette digitális tudását 4-esre, tehát „jó”-ra, a válaszolók háromnegyede itt is 25 év alatt mozog. A legérdekesebb válaszok mindközül, hogy két 30 év alatti felelő, akik szintén 25 év alatt mozog, „rossz”-ra jellemezte technikai műveltségét

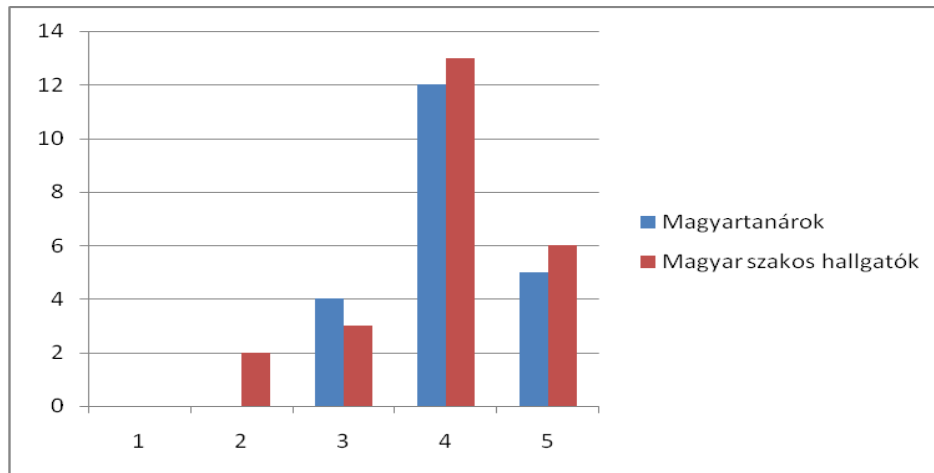

5. ábra. A kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók digitális tudásának megoszlása kor szerint lebontva

Második hipotézisemben azt feltételeztem, hogy a különböző digitális kompetenciák és informatikai, technikai tudás jelen van a magyartanárok és magyar szakos hallgatók esetében, mivel ez meghatározó szereppel bír egy oktatói, tanulói szerep betöltésében. A válaszok alapján elmondható, hogy mind a magyar szakos pedagógusok és hallgatók digitális kompetenciája közepes erősségű.

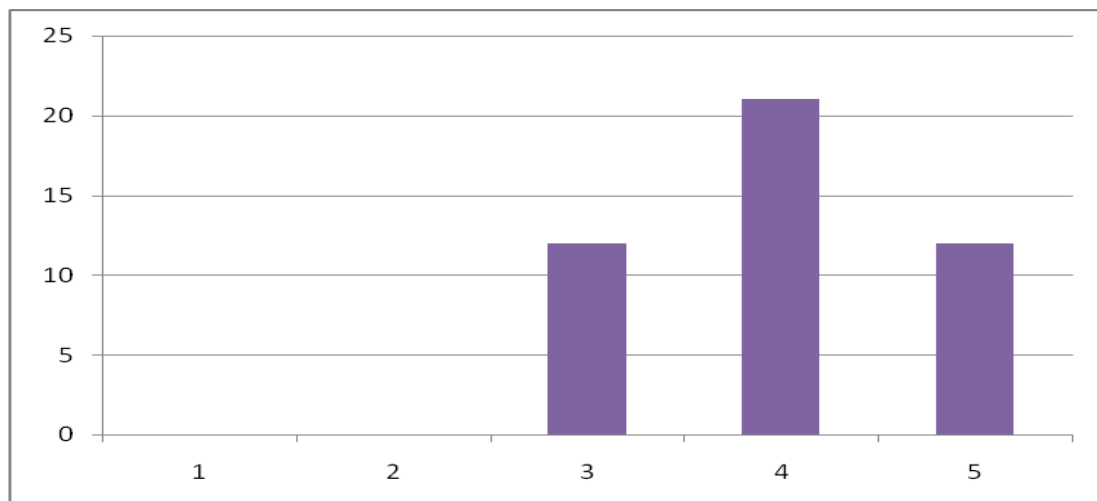
Lévai Dóra (2014: 68-70) a „fiatalok nemzedékének” nevezi meg az 1995 után született fiatalok többségét, akiknek Einser (2005: 4-15) véleménye alapján az informatika a kisujjukban van, mivel ők az internet és számítógép technológiájával együtt nőttek fel. Varga (2017: 9) megállapítása szerint számukra ez a természetes érintkezési forma, mivel ők születésüktől fogva a technika segítségével kommunikálnak a világ felé. Tudásuk a digitális technológia világáról nagyobb lehet, mint a szüleiké, vagy a tanáraiké (Varga 2017: 11). Kutatásom azonban nem teljesen ezt mutatja. Az 4.a. ábra alapján általánosan elmondható, hogy a 30 év alatti adatközlők véleményük alapján nem biztosak saját digitális kompetenciájuk, azt nem értékelik a maximumra. Ezzel szemben a 30 feletti kitöltők pedig informatikai tudásukat „jó”-ra, nem pedig „rossz”-ra ítélik meg.

A 6. ábra adatai a magyartanárok és magyar szakos hallgatók digitális tudásának megoszlását taglalja a célcsoportnak megfelelően lebontva. Ez alapján a magyar szakos hallgatók digitális tudása, kicsivel, de magasabb a magyartanárokéval szemben. A legtöbb hallgató és magyartanár „jó”-ra értékeli informatikai tudását, néhányan „nagyon jó”-ra, egy kevesen pedig semlegesre. Azonban, ha arányaiban azt nézzük, hogy a kérdőívet 21 pedagógus és 24 hallgató töltötte ki, ez a lemaradás nem is olyan nagy.

6. ábra. A kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók digitális tudásának megoszlása a célcsoportnak megfelelően lebontva

Harmadik hipotézisem, miszerint a különböző életkor, illetve a digitális technika gyors fejlődése és a benne rejlő lehetőségek miatt, a magyartanárok és magyar szakos diákok között felfedezhető valamilyen generációs különbség az informatikai ismeretek terén, nem teljesen igazolódott be. Az adatok alapján láthatjuk, hogy a magyartanárok és magyar szakos hallgatók elmondása alapján arányaiban kicsi az eltérés az informatikai tudásuk megoszlása terén.

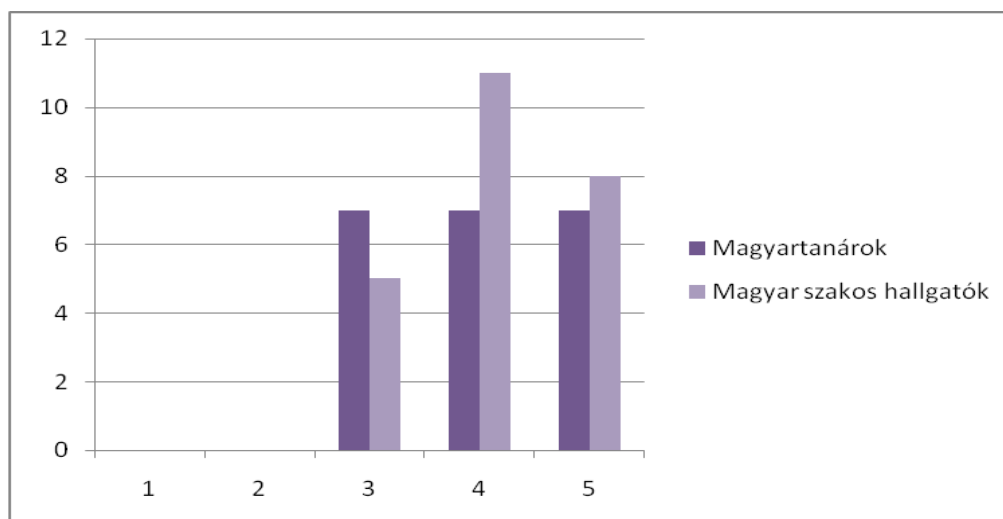
7. ábra. A kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók digitális tudásának kihasználtsága a munkahelyen és az iskolában

A digitális kompetenciák fontosságának feltérképezés során érdemes megvizsgálni az oktatók, illetve a hallgatók digitális kompetenciájának kihasználtságát a munkahelyen és az iskolában (Horváth et al. 2020: 6). Kutatásom során így ezt is megvizsgáltam.

A 7. ábra alapján a legtöbb tanuló és oktató digitális tudásának kihasználtsága „jól kihasznált”, a „teljesen kihasznált” és a „semlegesen használt” feleletek aránya pedig egyforma a válaszok tekintetében, tehát elmondható, hogy a legtöbb magyartanár és magyar szakos hallgatók igyekeznek digitális tudásukat alkalmazni az oktatásban.

Az 8. ábra adatai külön tartalmazzák a magyartanárok és magyar szakos diákok digitális tudásának kihasználtságát az iskolában. A diagramból jól látható, hogy a pedagógusok aránya megoszlik a „semleges”, „jól kihasznált” és „teljesen kihasznált” válaszok alapján. A magyar szakos hallgatók esetében már a „jól kihasznált” válasz a legtöbb, tehát digitális kompetenciájukat az iskolában kihasználják, azonban csak részlegesen.

Az elemzés alapján tehát elmondható, hogy a digitális tudás pozitív irányban van az elektronikai eszközök használata tekintetében az oktatás terén a magyartanárok és magyar szakos hallgatók köreiben.

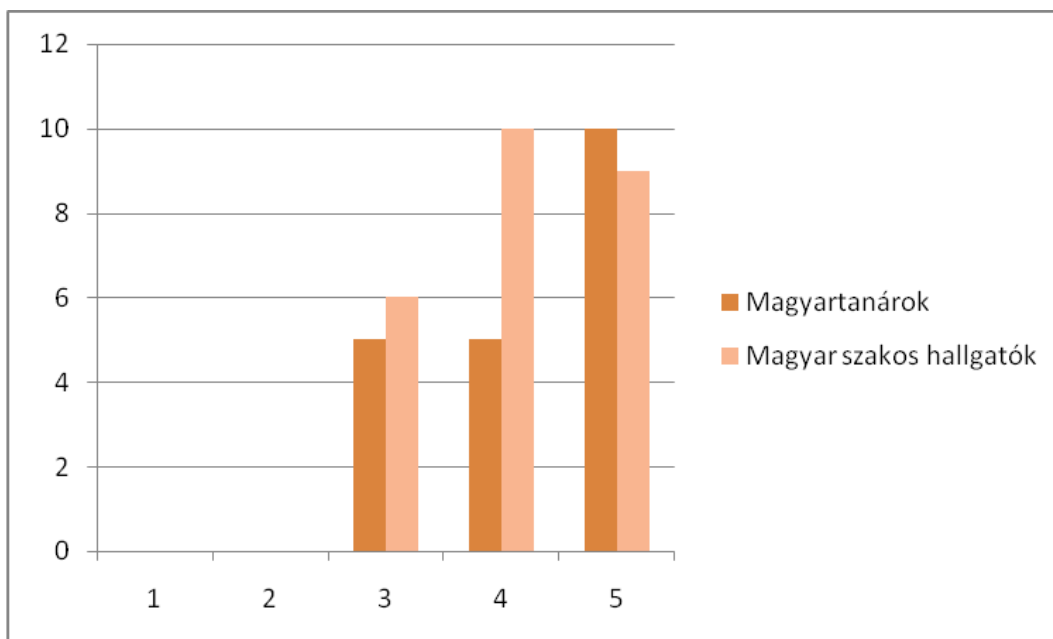

8. ábra. A kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók digitális tudásának kihasználtsága a munkahelyen és az iskolában

Mind az oktatás, tanulás, munkaerőpiac, magánélet és szabadidő sikeressége érdekében fontos, hogy a pedagógus és a hallgató is nyitott legyen a digitális innovációk iránt és ezt a fejlődése érdekében pozitívan fogadja el (Horváth et al. 20201: 7).

Kérdőívemben rákérdeztem a résztvevők digitális innovációk elfogadottságára is. A válaszadóknak itt is egy ötfokozatú skálán kellett önmagukat értékelniük, megadott szempontok alapján, ahol az 1-es nem elfogadott, az 5-ös teljesen elfogadott értékelést jelentette. Az adatok alapján a legtöbb magyartanár „teljesen elfogadott”, kevesebb mértékben pedig „inkább elfogadott” és „semleges”. A magyar szakos hallgatók a pedagógusokkal ellentétben, nagyon sokan csak „inkább elfogadottak”, mint „teljesen elfogadottak” az innovációk iránt, illetve náluk is megfigyelhető egy kis semlegesség.

A 9. ábra adataiból összességében kiolvasható, hogy a megkérdezettek alapvetően pozitívan érdeklődnek a digitális innovációk iránt, néhányan azonban semlegesek a témával kapcsolatban.

9. ábra. A kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók digitális innovációk elfogadottsága

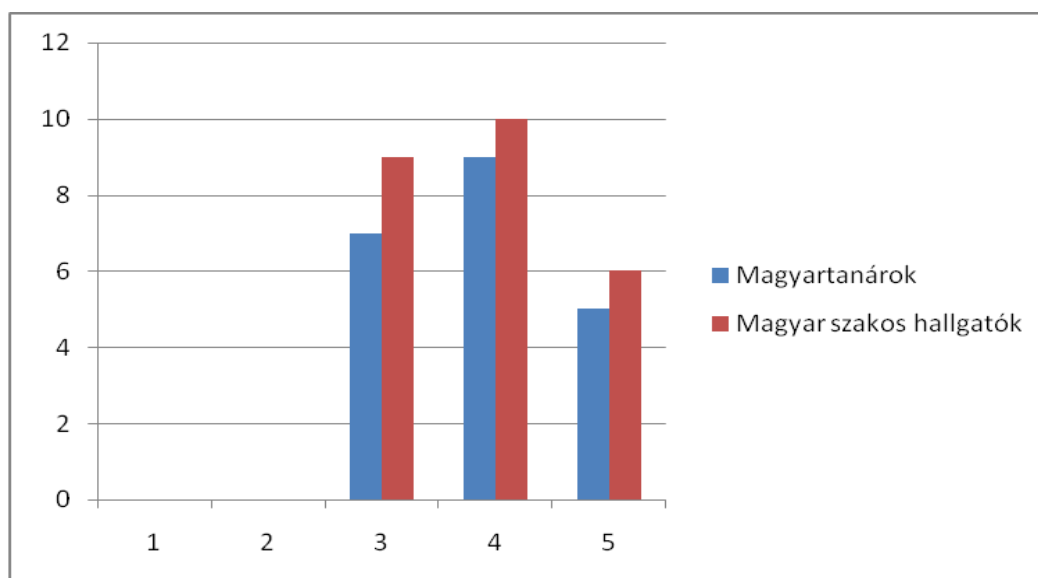
Negyedik hipotézisemben azt feltételeztem, hogy a digitális technika gyors fejlődése és a benne rejlő lehetőségek miatt a magyar szakos diákok érdeklődőbbek a digitális innovációk iránt, mint a magyartanárok. Az 9. ábra adataiból kiolvasható, hogy a legtöbb magyartanár teljesen elfogadja a világgal felgyorsult, folyamatosan újuló technikai innovációkat. A diákok bár kicsit lemaradva, de szintén a pedagógusok álláspontján foglalnak helyet, a négyes, „elfogadott” értékekkel egyetemben. Kisebb semlegesség is megfigyelhető mindkét célcsoport részéről, ha a hármas pontot figyeljük, arányában mindazonáltal elmondható, hogy a magyartanárokat is ugyanúgy érdekli a technika kora és innovációja, mint a magyar szakos hallgatókat. Ahhoz, hogy az oktatás sikeres legyen nem elég, hogy a pedagógusok és a diákok nyitottak legyenek a különböző digitális megnyilvánulások iránt, hanem azt a tanulási-tanítási folyamat hatékony felhasználása érdekében elengedhetetlen, hogy külső támogatók és támogatások részesítsék. Ilyen többek között a pedagógusok és diákok munkájának külső támogatása, célirányos továbbképzésekkel, támogató kollégákkal, szakemberekkel (Horváth et al. 2020: 6-8).

„Fontos, hogy az oktatásban tevékenykedő oktatók digitális pedagógiához, virtuális világhoz kötődő attitűdjét formálni tudjuk abba az irányba, hogy beláttassuk, nagyon nagy

szükség van arra, hogy rendelkezünk egy bizonyos szintű digitális pedagógiai módszer- és eszköztárral.” (Kubinger-Pillmann 2011: 49)

Az elemzés alapján tehát elmondható, hogy mind a magyartanárok és mind a magyar szakos diákok érdeklőd a technikai újítások iránt, illetve készek azokat befogadni. Azonban ha az oktatást nézzük, akkor mind a pedagógusok, mind a diákok munkáját szükséges támogatni a digitális technika körében. Negyedik hipotézisem a kutatási eredmények alapján tehát nem teljesült.

A digitális innováció nagyon fontos napjainkban, a XXI. században. A digitalizáció kifejezés tartalmazza azokat a folyamatokat, tartalmakat és objektumokat, melyek korábban fizikaiak vagy analógok voltak, ám az idő elteltével ezek digitálissá váltak (Fischer et al. 2020: .2) Ilyen például a régi papíron végzett adatgyűjtések, elemzések helyett, ma már vagy automatizálva, automatikusan vagy valamilyen alkalmazás, szoftver segítségével végezzük el. (Csedő et al. 2019: 88) Ha ezekhez az újításokhoz – melyek azért vannak, hogy megkönnyítsék mindennapjainkat – pozitívan állunk hozzá, akkor fejlődünk a korrallal, a világgal, fejlesztve ezzel egy vagy több új készséget.

10. ábra. A kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók digitális újdonságokkal szembeni pozitív és negatív előítéletei

A 10. ábra a kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók digitális újdonságokkal szembeni pozitív és negatív előítéleteit mutatja be. Ez szintén egy ötfokozatú skála alapján készült, melynek egyik végpontja a negatív (egy), másik végpontja pedig a pozitív (ötös) volt. Ha összehasonlítjuk a magyartanárok és magyar szakos hallgatók válaszait, akkor láthatjuk, hogy nem sok különbség figyelhető meg a válaszok tekintetében. A hallgatók

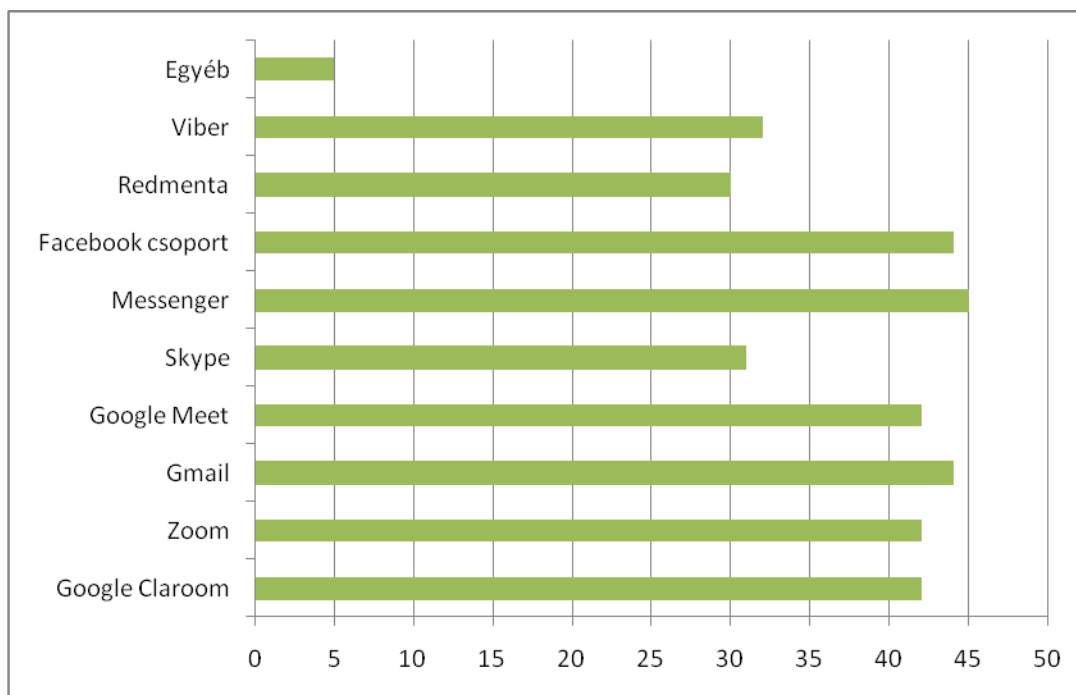
„inkább pozitívak”, mint „nagyon pozitívak” a téma tekintetében, illetve a sokkal „semlegesebbek”, mint „inkább pozitívak”. A magyartanárok helyzete szintén hasonló: ők is „inkább pozitívak” és „semlegesek”, és csak kevésbé „nagyon pozitívak”. Az ábra adataiból tehát kivehetjük, hogy a válaszadók nem zárkoznak el az új dolgoktól, pozitívan viszonyulnak a digitális újdonságok iránt, azonban nem eléggé pozitívan, inkább semlegesesen.

3.3. A digitális kompetencia, digitális írástudás és oktatás kapcsolata.

Napjaink kulcsfontosságú területe a digitális tér és az ahhoz kapcsolódó készségek. Amennyiben a tanulók az oktatás során, vagy a nevelésben részt vevő pedagógusok nem rendelkeznek megfelelő digitális tudással, vagy annak átadásának szándékával és képességével, az „súlyos következményekkel járhat.” (Nyikes-Kerti 2016: 5-6)

Jelenléti vagy digitális munkarendű oktatásnál egyaránt szükség a digitális kompetencia és írástudás fejlesztésére. Ehhez elengedhetetlen feltétel a pedagógusok és tanárok részéről is a digitális eszközök használatának az elsajátítása és módszertani jártassága. Ezekbe a módszerekbe beletartoznak a digitális platformok is, melyek nagyon fontosak akkor, amikor minőségi tananyagtartalmat keresünk. (Oktatási Hivatal 2021)

Kutatásom során megvizsgáltam, hogy a magyartanárok, illetve a magyar szakos hallgatók milyen digitális platformokat alkalmaznak otthon, az iskolában és a munka során.

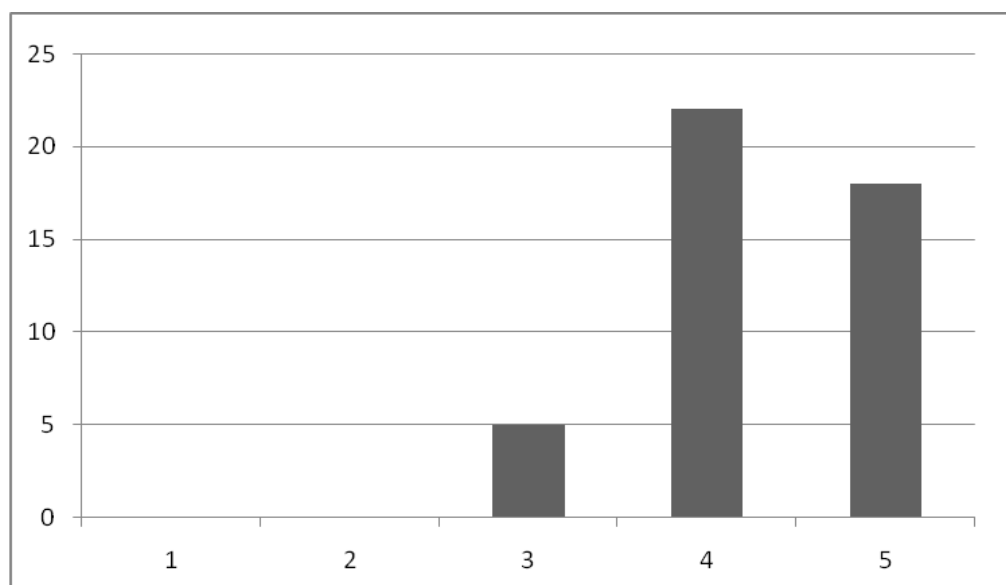
11. ábra. Milyen online platformokat ismer és alkalmaz?

A 11. ábrán láthatjuk, hogy a mindennapok során a pedagógusok és tanulók közel mindegyike a Messengert, Facebook csoportot, Zoom-ot, Google Classroom-ot, Google Meet-et és Gmailt használja a legtöbbet. Emellett kevésbé, de alkalmazott platform a Viber, Redmenta és Skype, valamint az egyéb kategória tartalmazza a Pinterest-et, Instagramm-ot, Discord-ot és Microsoft Teams-t.

Egyes szakirodalmak szerint a köznevelésben a tanítási és tanulási folyamat támogatására a pedagógusok kevésbé használják az információs és kommunikációs eszközöket és a modern technológiát. Vagy azért, mert a meglévő eszközök száma alacsony és hiányos, vagy azért, mert az elavult eszközparkra hivatkozva utasítják el azok osztálytermi alkalmazását. Míg a felsőoktatásban a tanulók és tanárok egyaránt akár 100%-osan is használják a digitális munkaeszközöket, addig ez a középiskolákban a negyedére, vagy még annál is kevesebbre csökken annak használata az eszköztámogatás hiánya miatt (Nemeskéri 2017: 30)

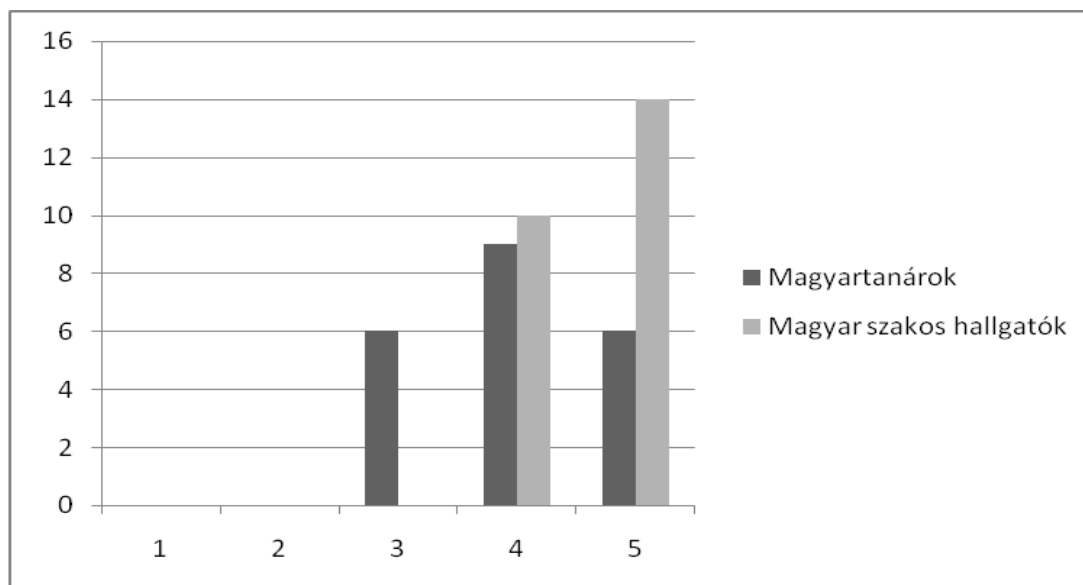
Kutatásomból azonban kiderül, hogy a magyartanárok és magyar szakos hallgatók nagymértékben alkalmazzák a digitális platformokat, ebből kifolyólag a különböző technikai eszközöket is.

A digitális platformok alkalmazását követően azt kérdeztem meg kitöltőimtől mennyire tudják használni ezeket az alkalmazásokat és más digitális platformokat az online térben. Ez alapján a legtöbb válaszadó „jól” vagy „nagyon jól” alkalmaz bármilyen online platformot és alkalmazást, néhány reflektáló azonban semlegességet mutatott a válasz tekintetében (12. ábra).

12. ábra. Mennyire ismeri és tudja alkalmazni az online platformokat?

Az elemzés során azt is megnéztem, hogy saját elmondásuk szerint mennyire ismerik és tudják alkalmazni az online platformokat külön a magyartanárok és külön a magyar szakos hallgatók (13. ábra).

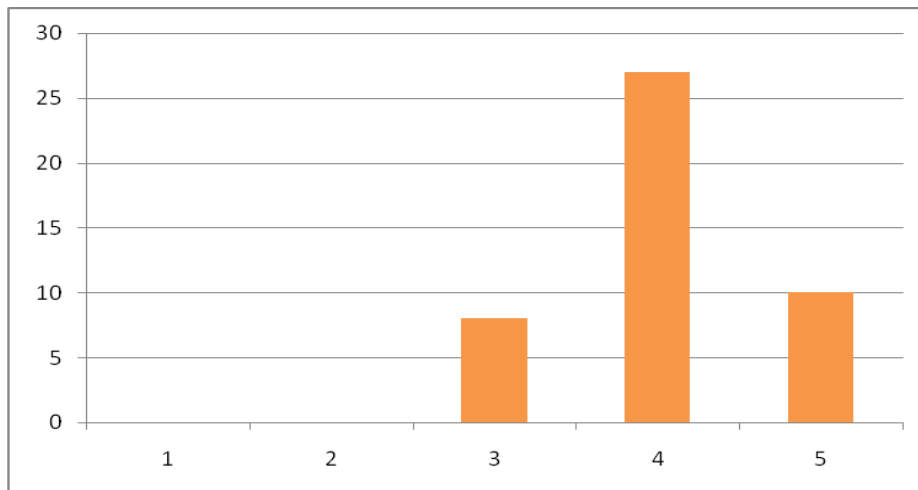
13. ábra. Mennyire ismeri és tudja alkalmazni az online platformokat?

Az adatok azt mutatják, hogy a legtöbb magyar szakos hallgató „nagyon jól” és „jól” alkalmazza a különböző digitális portálokat, a magyartanárok ezzel ellentétben azonban kevésbé. Az ábra alapján inkább „jól” használják a digitális platformokat, mint „nagyon jól”, a „semlegesség” pedig arányos a „nagyon jól” használattal.

Ez alapján elmondható, hogy a digitális platformok használatának módja változó a magyartanárok és magyar szakos hallgatók tekintetében. Míg a hallgatók nagyon jól alkalmazzák ezeket a felületeket, addig a pedagógusok csak jól. Elmondható ennél a válasznál is, hogy valószínűleg azért ilyen alacsony a platformok alkalmazása és használata, mivel sem a pedagógusok, sem a diákok nem kapnak megfelelő oktatást, felkészülést ebben a témakörben.

Vizsgálatom során fontos találtam megkérdezni azt is, hogy mennyire tartja a pedagógus, a hallgatóval egyetemben egy óra keretein belül alkalmazni a digitális előadási módokat, digitális eszközöket, mint például a Power Point és vetítő, Google, stb.

A 14. ábra alapján elmondható, hogy a legtöbb reflektáló számára fontos, hogy az óra során is alkalmazásra kerüljön valami digitális technika és módszer. Egyesek számára nagyon fontos, néhányak számára viszont semleges a hozzáállás a technikai eszközök alkalmazásairól tanóra során.

14. ábra. Mennyire tartja fontosnak egy óra keretein belül alkalmazni a digitális eszközöket, előadási módokat?

A pedagógusok válaszukat azzal indokolták, hogy *„A mai pulya könnyebben befogadja az ilyen módon terjedő infót.”*, és *„A 21. századi tanulók igénylik a modern tanítási módszereket.”*, illetve *„A digitális eszközök felkeltik és fenntartja a diákok figyelmét, amellett, hogy hallják az új információt, látják is, így két csatornán keresztül jut el az infó, ami hatékonyabb.”*

Megoszlanak a vélemények abban, hogy nem szabad elhanyagolnunk a hagyományos módszereket, a digitális módszerek mellett sem: *„Sok esetben figyelemfelkeltőbb egy kisfilm bemutatása az órán, de a hagyományos tanítási módszerek sem elhanyagolhatóak.”* Valamint abban is, hogy ez nem csak a diákoknak, hanem a pedagógusok számára is nagy segítség: *„Szerintem elősegíti mind a diákok, mind a tanárok munkáját egyaránt.”*

Néhány oktató szerint főként irodalom órán fontos ezeknek az eszközöknek a használata, mivel a gyerekek nem szeretnek olvasni, illetve sokkal látványosabb lesz az óra tőlük: *„A 21. században elengedhetetlen, hogy az oktatási folyamat során digitális eszközöket használjunk az órán. Ez érdekesebb, látványosabb a diákok számára. Különösen fontosnak tartom ezt irodalom órán, ahol nagy hangsúlyt kell fektetni a látványra, egyrészt azért, mert nem szeretnek olvasni a gyerekek, másrészt azért, mert el sem tudják képzelni, milyen volt egy adott korszak, milyen jellemzői vannak (kultúra, művészet).”*

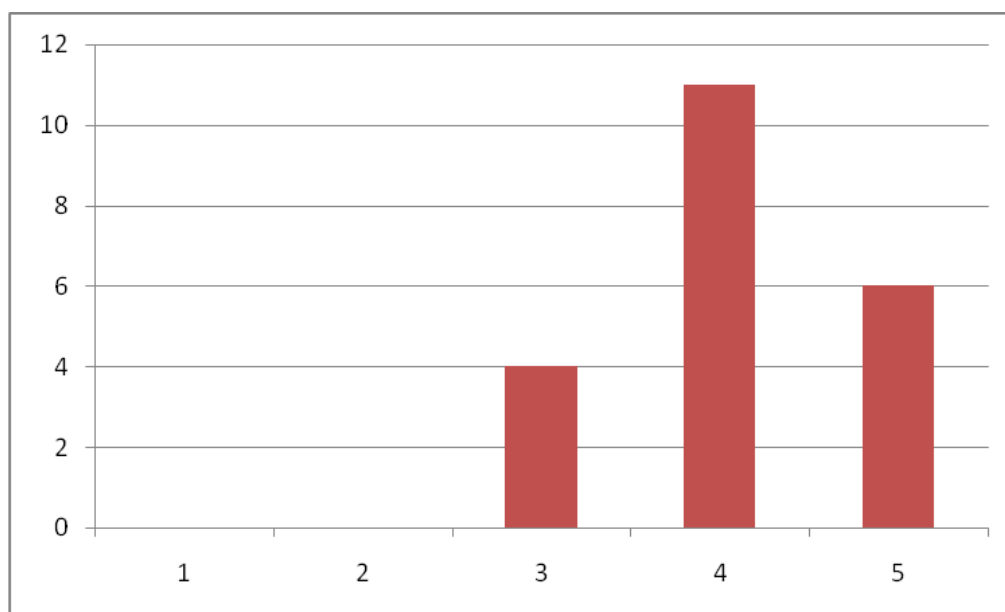
Pár szemszög bemutatja, szerinte milyennek is kell lenni egy jó órának a 21. században: *„Véleményem szerint egy jól összerakott órának a 21. században tartalmaznia kell némi digitális segédanyagot is, hiszen be kell látnunk, a mai gyerekek nem fogékonyak*

a "száraz" magyarázásra, számukra kell az a plusz, amit egy digitális eszközzel, illetve segédanyaggal el tudunk érni. Azért jelöltem a négyest, mert mint minden más is, ez is kétélű kard. Meg kell találnunk a tökéletes egyensúlyt."

A hallgatók a pedagógusok véleményéhez hasonlóan szintén azért tartják fontosnak az online tér használatát a tanórák során, mivel így „Sokkal látványosabb, érdekesebb, figyelemfenntartóbb (kivéve, ha egy unalmas betűkkel teli ppt).” és „Úgy gondolom, hogy ezzel érdekesebbé válnak a tanórák.”, valamint „Színesíteni kell a hagyományos órákat, ezzel is felhívni a figyelmet a tananyagra, emlékezetessé tenni az adott témát.”

Egybe vetve a kapott eredményeket megállapítható, hogy tanárok és a diákok is próbálják és követik tantárgyaik oktatása és tanulása során alkalmazni az új digitális eszközöket és alkalmazásokat. Mindkét csoport szerint fontos alkalmazni a 21. században valamilyen digitális eszközt, tartalmat, alkalmazást, mivel ez megkönnyíti mind a pedagógusok, mind a diákok munkáját. A pedagógusok véleménye valamint azt mutatja, hogy a 21. század gyermekei a technológiával együtt születtek, így természetes, hogy az ezen a csatornán történő kommunikáció számukra sokkal hatékonyabb (Tari 2020)

A magyartanároktól azt is megkérdeztem, fontosnak tartják-e, hogy a diákok alkalmazzák a házi feladatok/órák során a digitális írástudást? Az adatok alapján a legtöbb tanár szerint fontos, hogy a diákok használják az írástudást az órán, vagy a házi feladat kapcsán. Néhányan nagyon fontosnak tartják, egyesek számára pedig fontos is és nem is, tehát semleges az álláspontja a téma tekintetében.

15. ábra. Mennyire tartja fontosnak, hogy a diákok alkalmazzák a házi feladatok/órák során a digitális írástudást?

Az oktatók a legtöbben azzal magyarázták válaszukat, hogy a digitális írástudás napjainkban ma már alapvető elvárás: *„Ha a háziakat digitálisan írják meg, fejlődik ezen írástudásuk, mely a mai világban már szinte nélkülözhetetlen.”*, *„Ugyanúgy mint a digitális eszközök esetében, a digitális írástudás elsajátítása is a gyors technikai fejlődés miatt elengedhetetlen.”*

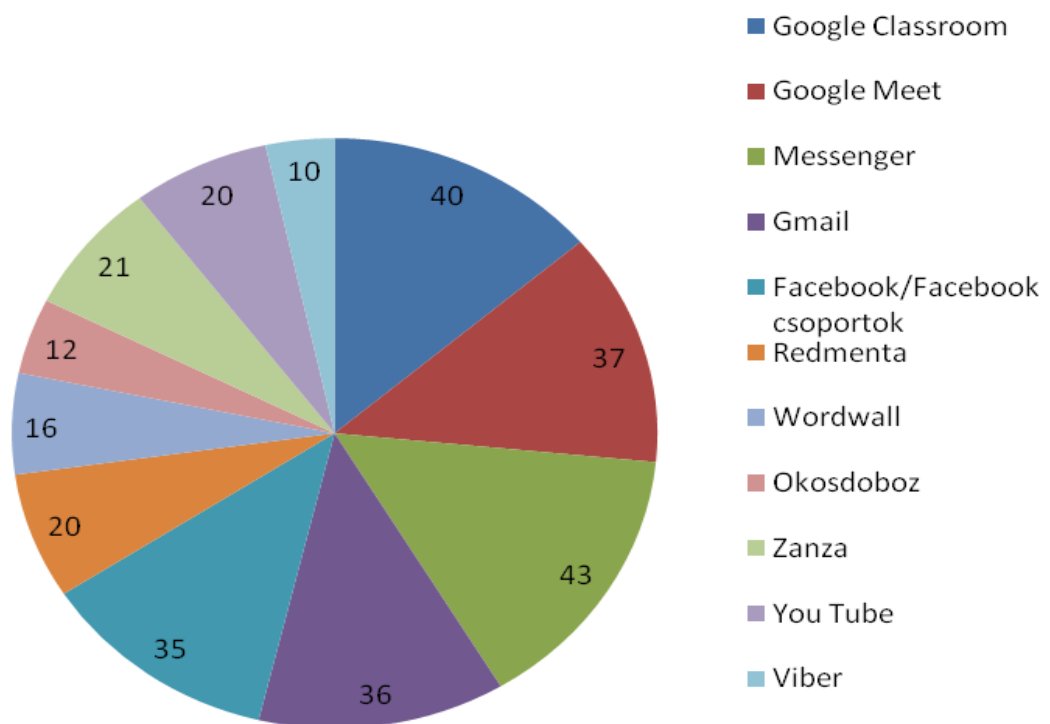
A pandémia óta a diákoknak sokkal többet kell a digitális térben mozogniuk, az erre vonatkozó válaszok, így nem maradtak el: *„Az online oktatás megköveteli.”*, *„Mivel a legtöbb házi feladat a Google Classroomra kerül feltöltésre, így szükséges alkalmazni digitális eszközöket.”*

Többen a munkapiaci és továbbtanulási lehetőségek miatt tartják fontosnak, hogy a diák megtanulja a digitális írás készségét és szabályát: *„Állás- és tanulmánykeresés céljából is fontos a digitális írástudás jelentősége.”* A diákok nem megfelelő eszközfelszereltsége miatt azonban előfordulhatnak olyan esetek, ahol a pedagógusok inkább a hagyományos módszerekre támaszkodnak: *„Csak azért jelöltem a 3-t, mert még azért ma is vannak olyan diákok, akiknek nincsen még ehhez a megfelelő felszereltségük otthon (számítógép, internet stb.). Egyébként pedig fontos lenne, hogy a diákok használjanak digitális eszközöket a házi feladatok megoldásánál, mert így fejlődnének a digitális kompetenciáik.”*

A vélemények ennél a kérdésnél is megoszlanak abban a tekintetben, hogy *„Nekik ez a természetes.”*, mivel a diákok a technikával együtt nőttek fel és abban szocializálódtak. Ezzel egyetemben a tanulók számára ez a mód egy szórakoztatóbb tanulási opció: *„Érdekesebb a digitális eszközök segítségével történő feladatmegoldás, mivel ezeken az eszközökön a tanulók leginkább szórakozni szoktak, így a tanulást is egyfajta szórakozásként élhetik meg.”*

Mindent egybe vetve itt is elmondható, hogy legtöbb oktató szerint azért olyan fontos, hogy a diákok alkalmazzák a digitális írástudást a tanóra vagy a házi feladat keretein belül, mivel ezzel a módszerrel, technikával, sokkal jobban elérhetőek a tanulók kompetenciái, illetve azok jobban megmutatkoznak, ha olyan térben bontakoznak ki, amit ők is szeretnek.

Utolsó kérdésem ebben a témakörben a digitális platformokra és annak nélkülözhetetlenségére vonatkozott. A 11. ábra alapján látható, hogy a pedagógusok és a hallgatók milyen digitális platformokat alkalmaznak. A 16. ábra pedig arra vonatkozik melyek nélkülözhetetlen számukra az oktatás során.

16. ábra. Ön szerint melyek azok a digitális platformok, amelyek alkalmazása elengedhetetlen az oktatás során?

Az online oktatás egyik alappillére a Google Classroom. Ezen a csatornán keresztül kommunikálnak a tanárok a diákokkal. Itt kerülnek feltöltésre a tananyagok, melyek az órához kapcsolódnak, a házi feladatok, illetve a Google Meet linkek, ami a diákokkal való kommunikáció, kapcsolatfenntartás és tanóra fontos. Ilyen alkalmazás mellett a Messenger és Facebook is, mely a kapcsolatfenntartás mellett szórakoztató is. A pedagógusok és hallgatók véleménye alapján is látható, hogy számukra is a Google Classroom, Google Meet, és a Messenger az a digitális platform, ami nélkül nem tudják elképzelni az oktatást. Emellett fontos számukra még a Gmail, Facebook és Facebook csoportok, illetve a Redmenta, Wordwall, az Okosdoboz, Zanza, You Tube és Viber is.

Nagyon sokan megemlítették emellett rengeteg E-learning tananyagokat, mint a PDF könyvek (például: NKP), online tesztek, irodalmi kvízek vagy hanganyagok.

Az eredmények összesítése alapján azt mondhatjuk el, hogy a Covid járvány óta a legszükségesebb digitális platform a Google Classroom és a Google Meet lett a Messenger és Facebook mellett, illetve olyan digitális oldalak, melyek presztízse azelőtt nem volt ilyen nagy (például: Redmenta, Wordwall, Okosdoboz).

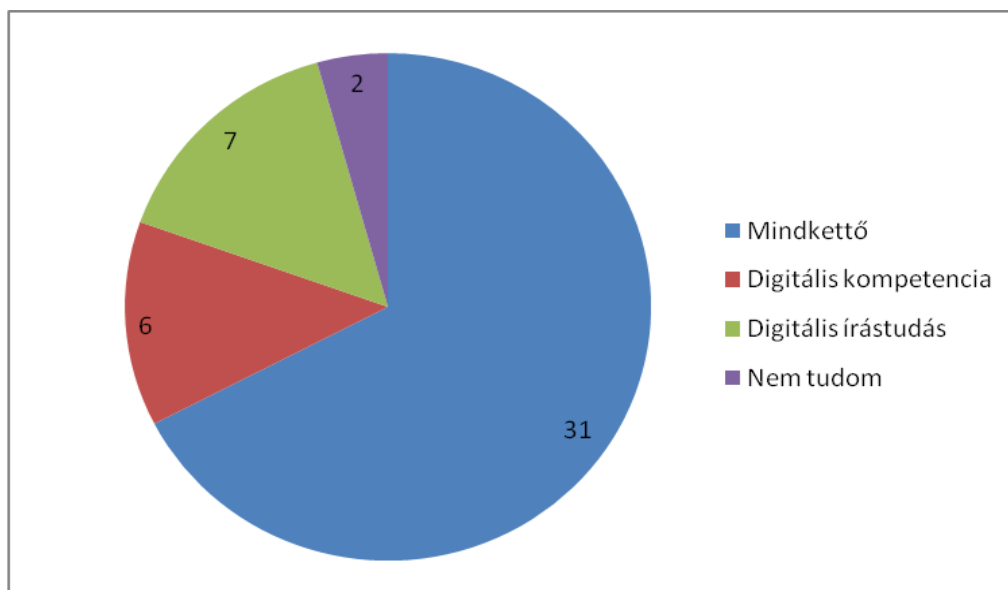
3.4. A digitális kompetencia, digitális írástudás fontossága és fejlesztése az oktatásban és a mindennapokban az adatközlők véleménye alapján.

A globális gazdaságban az online technológiák, a digitális kompetenciák és digitális írástudás a mindennapokban kulcsfontosságú szerepet tölt be (Bacsik 2017: 9)

A digitális kompetencia és digitális írástudás fontosságát már többször említettem a szakirodalom feldolgozása, illetve elemzés során. Kutatásom utolsó pontjában ezeknek a kompetenciáknak és készségeknek a fontosságát mérem fel az adatközlők véleménye alapján.

Első kérdéssel azt hívatottam felmérni, hogy a reflektálók szerint napjainkban a digitális kompetencia vagy a digitális írástudás a fontosabb. Az eredményeket a 14. ábra mutatja. Eszerint, az adatközlők közel háromnegyede szerint a digitális írástudás és digitális kompetencia egyaránt fontos napjainkban. Az indok, amiért mindkét kompetencia fontos a válaszok alapján, „...mert egyik a másik nélkül nem lehet igazán hatékony.”, „...mert együtt működik ez az egész jól.”, „az egyik kiegészíti a másikat.”, illetve „mindkettőre szükség van.” Azon válaszadók aránya, akik szerint a digitális írástudás vagy a digitális kompetencia fontosabb hasonlóan megoszlik. Akik a digitális írástudást tartják fontosabbnak, azt azzal indokolták, hogy „mivel nem mindenki rendelkezik megfelelő kompetenciával, ezért fontosabb az írástudás, mivel az tanulható és tanítható.”, „A digitális írástudás a fontosabb. A digitális kompetencia azt jelenti, hogy tudunk alkalmazni bizonyos programokat, a digitális írástudás viszont azt feltételezi, hogy magas szinten értjük és használjuk a digitális tér nyújtotta lehetőségeket az online kapcsolattartás és tartalomgyártás során.” Ezzel szemben, aki a digitális kompetenciát tartja fontosabbnak, ugyanezeket az indokokat sorolja fel, csak a digitális kompetenciára vonatkozóan: „A digitális kompetencia, mert enélkül a digitális írástudás sem működne hatékonyan.”, „A digitális kompetencia, mert nem annyira az írástudás, mint inkább a digitális platformok megfelelő kezelése a fontos.” Valamint előfordult olyan is, aki nem tudta eldönteni melyik is fontosabb.

Szakirodalom alapján a két kompetencia egymástól függ, és egymás alárendeltje. Ala-Mutka (2011: 44) digitális kompetencia tájképe (lásd második rész, szakirodalom feldolgozása pont, 1. ábra) tökéletesen leírja és bemutatja ezeknek a kompetenciáknak az összefüggését. Ebben a digitális kompetencia tájképben a digitális írástudás, mint a digitális kompetencia egyik hozzátartozójaként, alárendeltjeként van feltüntetve. Ez alapján a digitális kompetencia és digitális írástudás egymás alapja, ugyanolyan fontos egyik, mint a másik.

17. ábra Véleménye alapján napjainkban a digitális írástudás vagy a digitális kompetencia fontosabb?

A következő kérdésem a digitális írástudás és digitális kompetencia fejlesztésére vonatkozik napjainkban (17. ábra). A válaszok alapján az adatközlők mindegyike szerint, fontos az, hogy ezeket a kompetenciákat fejlesszük a 21. században. Ezt mindenki azzal indokolta, hogy a technológia világában ezekre a készségekre szükség van mind a munkaerő piacon, mind az oktatás és mind a magánélet terén. Ezen okok néhányát a 4. táblázatba foglaltam össze.

A magyartanárok válaszai	A magyar szakos hallgatók válaszai
Fontos a digitális írástudás és kompetencia fejlesztése, mivel jól láthatóan a XXI. század arról szól, hogy a digitalizáció az emberi élet minden területén érezteti a hatását, ezért minél szélesebb körű hozzáértésre van szükségünk.	Igen, fontos, mert a világ egyre inkább e felé hajt, minden online, minden digitálisan legyen. Így, ha szeretne valaki a későbbiekben érvényesülni, fontos a digitális világ ismerete
Persze, fontos. Pl. vegyük a világjárványt, amikor az oktatás a digitális világba kényszerült, ha nem rendelkezünk volna egy minimális digitális tudással, akkor valószínű, hogy nem tudtuk volna elvégezni a feladatunkat.	Igen, fontos, mert a világ egyre inkább e felé hajt, minden online, minden digitálisan legyen. Így, ha szeretne valaki a későbbiekben érvényesülni, fontos a digitális világ ismerete.

Természetesen fontosnak tartom, egyrészt az online oktatás miatt, másrészt alapvetően a jelenléti oktatás szerves része kell, hogy legyen.	Véleményem szerint elengedhetetlen a fejlődés. Ez mindennel kapcsolatban így van. A digitális világ mindig bővül, kénytelenek vagyunk vele együtt mi is fejlődni.
Mindenképpen fontos, mivel egyre inkább digitalizálódik az oktatás és ezen kompetenciák hiányában képtelenség lesz tanulni és tanítani is.	Nagyon fontos szerintem, és ismét a technika gyors fejlődésére térnék vissza, mert ezzel ha tartani szeretnénk a lépést akkor folyamatosan fejlődünk kell.
Igen, hiszen ez ma már elengedhetetlen a legtöbb szakmában és az élet legtöbb területén.	A mai világ követelményei megkövetelik.
A világ változik, mindenhez érteni kell.	Igen, munkahelyen való elhelyezkedés és karrier lehetőségek miatt
Mindenképpen fejleszteni kell. A jövő elképzelhetetlen enélkül.	Fontosnak tartom, hiszen a digitális tér a mindennapjaink részévé vált.
Fontos, mert ezen tudás nélkül sajnos lehetetlen lépést tartani a felnövekvő nemzedék igényeivel.	Ma már nagyon sok minden digitalizálva van, fontos, hogy az emberek el tudjanak igazodni az interneten.
Igen, mert egyre inkább ettől függ az egész oktatás. A jelenleg eluralkodó helyzetek miatt Kárpátalján lassan már csak online lehet oktatni. Ezért van szükség arra, hogy az oktatás mellett vagy az oktatással együtt véve mind a pedagógusok, mind pedig a diákok kapjanak valami ismereteket a digitális technológiáról és ez tudás, majd fejlesztésre is kerüljön.	Igen, mivel folyamatosan fejlődő világunkban lépést kell tartani mind a korrallal, mind világgal és lassan önmagunkkal is. Ha kicsit is lemaradunk, akkor már a fiatalok is „öregnek”, vagy a témához nem illőek vagyunk.

4. táblázat Ön szerint fontos-e a digitális írástudás és kompetencia fejlesztése napjainkban?

Utolsó kérdésben azt kérdeztem meg a kitöltőktől, hogy véleményük szerint, hogyan lehetne napjainkban a digitális írástudást és a digitális kompetenciát fejleszteni. A legtöbben különböző kurzusokat, online tanfolyamokat említenek meg, ahol mind a pedagógusok, mind a tanulók fejleszthetik digitális kompetenciájukat és írástudásukat. Emellett online platformokat, plusz órákat vagy épp az oktatás, órák kereteibe beépítve és sok-sok gyakorlást neveztek meg az adatközlők. Néhányak szerint ezeknek a kompetenciáknak a fejlesztését már az iskolákban el kell kezdeni: *„Szerintem ezt már az általános iskolában el kellene kezdeni. A digitális írástudást főleg az informatika, a digitális kompetenciákat pedig főleg az anyanyelv órákon (de nem kizárólag).”*, *„Szerintem az oktatásban minél korábban elkezdve, minél több időt ráfordítva lehetne leginkább ezeket fejleszteni.”*. Egyes válaszok az *„informatikus szakemberekre”* bízna ezen készségek fejlesztését és oktatását. A pedagógusok válaszaiban megfigyelhető, hogy különválasztják a diákok és pedagógusok számára ezeket a módszereket *„Kisiskoláskorban online, készségfejlesztő játékok kidolgozása által. Felnőttek számára pedig az ilyen jellegű gyakorlati kurzusok lennének optimálisak.”* Végezetül előfordult néhány olyan válasz is, mint a *„nem tudom”*, vagy a *„Mesterségesen nehéz, ez már veleszületett”*.

Végző hipotézisemben azt feltételeztem, hogy napjainkban a magyartanárok és magyar szakos diákok számára fontos a digitális írástudás és kompetencia alkalmazása és fejlesztése otthon és az iskolákban egyaránt.

Az adatok alapján elmondható, hogy a digitális írástudás és digitális kompetencia alkalmazása a magyartanárok és magyar szakos hallgatók számára fontos a 21. században, mivel a technológia korát éljük, s ezen kompetenciák, készségek mindennapjaink elengedhetetlen feltétele.

IV. ÖSSZEGZÉS

„A gépek ezért idomultak használóikhoz, s a digitális pedagógia ezért különbözik egyre kevésbé a hagyományos eszközökkel végzett oktatáshoz...” (Kárpáti 2013: 19)

Szakdolgozatomban a digitális írástudást és a digitális kompetenciák fontosságát vizsgáltam meg a kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók szemszögéből.

A munkám elején megfogalmazott hipotézisek többnyire beigazolódtak.

Első hipotézisemben azt feltételeztem, hogy digitális kompetencia, digitális írástudás fogalma, mind a magyar szakos diákok, mind a magyartanárok számára ismert, így ezeknek a fogalmaknak a definiálása nem okoz problémát. Az adatok alapján elmondható a közel mindegyik kitöltő tudta mi az a digitális kompetencia vagy digitális írástudás, illetve definiálni is tudták. Ez alapján első hipotézisem beigazolódtott.

Következő hipotézisemben azt feltételeztem, hogy a magyartanárok és magyar szakos hallgatók köreiből jelen vannak a digitális kompetencia készségei, mivel az meghatározó szereppel bír egy oktatói és tanuló szerep betöltésében. Az eredmények alapján általánosan azt lehet elmondani, hogy mind a pedagógusok, mind a magyar szakos hallgatók digitális kompetenciája optimális és jó erősségű, a 21. század elvárásaihoz megfelelően illeszkedik.

Az a feltételezésem, hogy a különböző életkor, különféle infrastrukturális különbségek, illetve a digitális technika gyors fejlődése és a benne rejlő lehetőségek miatt, a magyartanárok és magyar szakos diákok között felfedezhető valamilyen generációs különbség az informatikai ismeretek terén, szintén csak részlegesen teljesült.

Negyedik hipotézisemben azt feltételeztem, hogy a digitális technika gyors fejlődése és a benne rejlő lehetőségek miatt a magyar szakos diákok érdeklődőbbek a digitális innovációk iránt, mint a magyartanárok. Az elemzés alapján tehát elmondható, hogy mind a magyartanárok és mind a magyar szakos diákok érdeklődnek a technikai újítások iránt, illetve készek azokat befogadni. Azonban, ha az oktatást nézzük, akkor mind a pedagógusok, mind a diákok munkáját szükséges támogatni a digitális technika körében. Negyedik hipotézisem a kutatási eredmények alapján tehát nem teljesült.

Végül hipotézisemben azt feltételeztem, hogy napjainkban a magyartanárok és magyar szakos diákok számára fontos a digitális írástudás és kompetencia alkalmazása és fejlesztése otthon és az iskolákban egyaránt. Az eredmények azt mutatták,³ hogy a digitális írástudás és digitális kompetencia alkalmazása a magyartanárok és magyar szakos

hallgatók számára fontos a 21. században, mivel a technológia korát éljük, s ezen kompetenciák, készségek mindennapjaink elengedhetetlen feltétele.

Munkám során megvizsgáltam azt is, hogyan viszonyulnak a magyar szakos diákok, illetve pedagógusok a digitális térhez és a digitális kommunikációhoz. A vizsgálatok alapján elmondható, hogy a diákok otthonosan mozognak a digitális térben. A tanítók is a hallgatókhoz hasonlóan igyekeznek a mindennapokban, munkahelyen és oktatás során is alkalmazni a technikai eszközöket és módokat.

A digitális eszközök és módszerek tekintetében általánosan elmondható, hogy a pedagógusok és hallgatók számára egyaránt fontos, hogy az órán alkalmazásra kerüljön néhány. Ez azért fontos számukra, mivel megkönnyíti a pedagógus munkáját, a diákok számára pedig sokkal szórakoztatóbb, figyelemfelkeltőbb és élvezetesebb lehet.

A magyartanárok számára fontos, hogy a diákok az órák vagy házi feladatok során alkalmazzák a digitális írástudást, mivel ez napjaink egyik alapvető készsége, nélkülözhetetlen mind az oktatás és mind a munkaerő-piac terén.

A digitális oktatás hatékonyabb megvalósításához elsőként mind a pedagógusnak, diáknak és szülőnek egyaránt tisztában kellene lennie az online oktatás menetével és tartalmával. A pedagógusoknak rendelkeznie kell megfelelő digitális eszközökkel és digitális kompetenciával. A legnagyobb kihívást talán ezeknek a kompetenciáknak a hiánya jelenti, melyet különböző tanfolyamok segítségével fejleszteni kellene.

„Valamennyi vizsgálat szerint már meg van a szándék: a 21. századi pedagógus kész és képes informatikai eszközökkel tanítani, de ahhoz, hogy valóban megtegye, folyamatos ösztönzésre és támogatásra van szüksége.” (Kárpáti 2013:20) A kompetenciák fejlesztése mellett azonban szükség van a tanárok és tanulók folyamatos motivációjára is.

V. FELHASZNÁLT IRODALOM

- Ala-Mutka, K. 2011. Mapping digital competence: Towards a conceptual understanding. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved from <http://bit.ly/1p477BJ>, pp. 44.
- Allan Martin and Dan Madigan 2006. Digitális vagy információs? – Tanulmánygyűjtemény a digitális írástudásról. Szerk. és fordította: Koltay Tibor. London: Facet, cop. – XXII. ISBN 978-1-85604-563-6. pp. 242.
- Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról 2006. Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006H0962&from=HU>
- Bacsik Szilárd József 2017. A digitális kompetenciák fejlesztésének hatása - 1025/2013. I. 25. Kormányhatározat, "Miskolc és agglomerációja digitális közösség" című program hatása. Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar. pp. 3-11.
- Beregszászi Anikó 2021: Alkalmi mondatok zongorára. A magyar nyelv oktatásának kihívásai kisebbségben. Törökbálint: Termini Egyesület.
- Beregszászi Anikó–Cserniczkó István 2003: A kétnyelvűség típusai a kárpátaljai magyar közösségben. In. Cserniczkó István szerk. A mi szavunk járása. Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba. Beregszász: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola, 34–42.
- Berényi László 2012. Digitális kompetencia helyzetkép a szervezeti kompetenciafejlesztés szempontjából. In.: Gazdaságtudományi Közlemények, 6. kötet, 1. szám, pp. 5–19.
- Calvani, A., Cartelli, A.,; Fini, A., Ranieri, M. (2008): Models and Instruments for Assessing Digital Competence at School, Journal of e-Learning and Knowledge Society - Vol. 4, n. 3, September 2008 p. 183 – 193.
- Costa, C. 2011. Educational networking in the digital age. In. M. Thomas (Ed.), Digital education: Opportunities for social collaboration (pp. 81–99). New York: Palgrave MacMillan. Doi: 10.1057/9780230118003_5
- Csedő Zoltán – Zavarkó Máté – Sára Zoltán 2019. Innováció-e a digitalizáció? A digitális transzformáció és az innovációmenedzsment tanulságai egy pénzügyi szolgáltatónál. VEZETÉSTUDOMÁNY / BUDAPEST MANAGEMENT REVIEW L . ÉVF. 2019. 7-8. SZ ÁM/ ISSN 0133- 0179 DOI: 10.14267/ VEZTUD.2019.07.08 pp. 88-101.
- Cserniczkó István 1998: A magyar nyelv Ukrajnában (Kárpátalján). Budapest: Osiris Kiadó – MTA Kisebbségkutató Műhely.

- Csernicskó István–Göncz Lajos 2009: Tannyelv választás a kisebbségi régiókban: Útmutató kárpátaljai magyar szülőknek és pedagógusoknak. Kiadta a Magyar Köztársaság Miniszterelnöki Hivatala, 2009. január
- Daniel Bawden 2012. Information and digital literacies: a review of concepts. *Journal of Documentation*. Vol. 57, no. 2. March 2001, pg. 218-259.
- Einhorn Ágnes 2020: A hatékony tanulásfejlesztéshez szükséges pedagógiai gyakorlat és tanári kompetenciák. In. Imre Anna - Kaposi József - Szőke-Milinte Enikő (szerk.). *Dialógusok határtalanul. A pedagógiai kultúraváltás kérdései*. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest.
- Einser 2005. Managing Generation Y. *SAM Advanced Management Journal* 70 (4): p. 4–15.
- Erstad, O. (2010). *Digital kompetanse I skolen, 2. utgave* [Digital competence in the school, 2nd ed.]. Oslo: Universitetsforlaget. Erstad, O. (2011). Citizens navigating in literate worlds. The case of digital literacy. In M. Thomas (Ed.), *Deconstructing digital natives. Young people, technology, and the new literacies* (pp. 99–118). New York and London: Routledge.
- Eszenyiné Borbély Mária 2018. Pedagógus digitális kompetencia-körkép 2018. 1. rész. In.: *TMT* 65. évf. 2018. 12. sz. 627–652.
- Eszenyiné Borbély Mária 2019. Pedagógus digitális kompetencia-körkép 2018. 2. rész. In.: *TMT* 66. évf. 2019. 4. sz. 187–210.
- Falus Katalin - Vajnai Viktória (szerk., 2012): *Kulcskompetenciák komplex fejlesztése. Modellek és jó gyakorlatok*. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.
- Fábián Gyöngyi 2014: *Kritikai gondolkodás az osztályteremben*. UniversitasPannonica 27. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Ferrari, Anusca 2012. Digital competence in practice: An analysis of frameworks [PDF document]. Joint Research Centre. Technical Report. European Commission. Retrieved from <http://bit.ly/1ztaLvV>, 5-7.
- Ferrari, Anusca 2013. DIGCOMP: A digitális kompetencia értelmezésének és fejlesztésének európai keretrendszere. Report EUR 26035 EN., 7-49.
- Fischer, M., Imgrund, F., Janiesch, C., & Winkelmann, A. (2020). Strategy archetypes for digital transformation: Defining meta objectives using business process management. *Information and Management*, 57(5), pp. 1–13. <https://doi.org/10.1016/j.im.2019.103262>

- Hinrichsen, J., & Coombs, A. (2013). The five resources of critical digital literacy: a framework for curriculum integration. *Research in Learning Technology*, 21(21334), Retrieved from <http://bit.ly/1bhHGvm>. doi: 10.3402/rlt.v21.21334. pp. 4-7.
- Horváth László – Mísey Helga – Hülber László – Papp-Danka Adrienn – M. Pintér Tibor – Dringó-Horváth Ida 2020. Tanárképzők digitális kompetenciájának mérése – a DigCompEdu adaptálása a hazai felsőoktatási környezetre, *Neveléstudomány: Oktatás Kutatás Innováció* 8: (2) pp. 5-25.
- Kárpáti Andrea 2013. Az informatika kompetenciától a digitális pedagógiáig, a nemzetközi kutatások tükrében. In: Dringó-Horváth, Ida; N Császi, Ildikó (szerk.) *Digitális tananyagok: Oktatásinformatikai kompetencia a tanárképzésben: Egy szakmai nap eredményei*. Budapest, Magyarország: Károli Gáspár Református Egyetem, L'Harmattan Kiadó, 15–32.
- Koltai Zsuzsa 2011: A múzeumi kultúráközvetítés változó világa. *Iskolakultúra-könyvek* 41. Iskolakultúra, Veszprém.
- Koltay Tibor 2009. Médiaműveltség, média-írástudás, digitális írástudás. *Médiakutató alapítvány*, 10. évf. 4. sz./2009, 111-116.
- Kubinger-Pillmann, J. 2011. Digitális pedagógiai módszer- és eszköztár alkalmazása a felsőoktatásban. *Iskolakultúra*, 21 (12), 48–59.
- Lévai Dóra 2014. A pedagógus kompetenciái az online tanulási környezetben zajló tanulási-tanítási folyamat során. Budapest, 59-70.
- Medve Katalin 2019. A pedagógusok digitális kompetenciája. Eurydice Digitális Oktatás Konferencia. Oktatási Hivatal. Budapest, 2019. november 7.
- Nemeskéri Zsolt 2017. Digitális kompetenciák és pályorientáció munkaerőpiaci összefüggései a 21. században. Pécsi Tudományegyetem, Pécs, 25-30.
- Nemzeti Infokommunikációs Stratégia 2014-2020, <http://2010-2014.kormany.hu/download/b/fd/21000/Nemzeti%20Infokommunik%C3%A1ci%C3%B3s%20Strat%C3%A9gia%202014-2020.pdf> (letöltve: 2022. február 10.)
- Nyikes Zoltán 2019. Az információbiztonság növelése a felhasználó támogatásának lehetőségeivel. In: Szabó, Csaba; Molnár, Dániel (szerk.) *Studia Doctorandorum Alumnae II. (2021): Válogatás a DOSz Alumni Osztály tagjainak doktori munkáiból II.* Budapest, Magyarország : Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ) 637–806.

- Nyikes Zoltán – Kerti András 2016. A digitális kompetencia napjainkban In: Drégelyi-Kiss, Ágota (szerk.) Proceedings of 8th International Engineering Symposium at Bánki (IESB 2016) Budapest, Magyarország: Óbudai Egyetem (2016), pp. 1-6.
- Oktatási Hivatal 2021. Digitális pedagógia módszertani ajánlások gyűjteménye, Budapest.
- Orosz Ildikó 2010: A magyar anyanyelvű/anyanyelvi oktatás és képzés helyzete Kárpátalján (1991–2010). In. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Lehoczky Tivadar Intézetének tanulmánygyűjteménye, 87–137.
- Pegrum, M. 2011. Modified, multiplied and (re-)mixed: Social media and digital literacies. In. M. Thomas (Ed.), Digital education: Opportunities for social collaboration New York: Palgrave MacMillan. doi: 10.1057/9780230118003_2. pp. 9-35.
- Racsko Réka 2017: Digitális átállás az oktatásban. Iskolakultúra-könyvek. Iskolakultúra, Veszprém. pp. 52.
- Szimkovics Tamás 2016. Online kurzuskészítés oktatásának elméleti és gyakorlati kérdései a pedagógusképzésben. In: A pedagógusképzés XXI. századi perspektívái. Babes-Bolyai Tudományegyetem Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet; Doceo Egyesület, Kolozsvár, pp 71-72. ISBN 978-973-0-23076-5.
- Tari Annamária 2010. Y-generáció alapján. Olvasnak még a fiatalok? Konferencia. Jaffa Kiadó.
- Tóth-Mózer Szilvia-Kárpáti Andrea 2016. A digitális kompetencia kognitív dimenziója és összefüggésrendszere egy empirikus kutatás tükrében. ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola. Természettudományi Kommunikáció és UNESCO Multimédiapedagógia Központ. *Magyar Pedagógia*: 116. évf. 2. szám 121–150. DOI: 10.17670/MPed.2016.2.121., 121-123.
- UNESCO *Information Society Policies Annual world report 2009*. „Informatikai megoldásokat mindenkinek!” (INformation for All, IFAP) Információs Társadalom Obszervatóriuma (Information Society Observatory) jelentései.
- Varga Erika 2017. Módszertani eltérések és attitűdbeli különbségek generációnként az oktatásban. In: Mészáros, Aranka; Lestyán, Katalin (szerk.) Generációso(k)k : Tanulmányok a generációk témakörében Gödöllő, Magyarország : Szent István Egyetem Egyetemi Kiadó, p. 8-20.

VI. РЕЗЮМЕ

"Тому машини пристосовані до своїх користувачів, і тому цифрова педагогіка відрізняється від освіти з традиційними інструментами ..." (Kárpáti 2013: 19)

У своїй дисертації я вивчала цифрову грамотність та важливість цифрових компетентності з точки зору закарпатських угорських викладачів та угорських студентів.

Гіпотези, сформовані на початку моєї роботи, в основному підтвердилися.

В першій гіпотезі я припускала, що поняття цифрової компетентності, цифрової грамотності, як для угорських студентів так і для викладачів знатна, отож дефініція цих понять не причинить проблем. Згідно з даними, майже всі заповнювачі знали що таке цифрова компетентність чи цифрова грамотність і змогли дати визначення. Виходячи з цього, моя перша гіпотеза була підтверджена.

У своїй наступній гіпотезі я припускала, що навички цифрової компетентності присутні в окрузі угорських викладачів та студентів, оскільки це відіграє вирішальну роль у виконанні навчальних та студентських ролях. Виходячи з результатів, загалом можна сказати, що цифрова компетентність як педагогів, так і угорських студентів є оптимальною та досить міцною, і відповідає очікуванням XIX. століття.

Моє припущення, що із-за різниці у віці, різних відмінностей в інфраструктурі та швидкого розвитку цифрових технологій, а також можливостей в ньому, спостерігається різниця поколінь між угорськими викладачами та угорськими студентами на фоні інформатичних знань, лише частково виконується.

В своїй четвертій гіпотезі припускала, що через швидкий розвиток цифрових технологій та її потенціалу, угорські студенти більше зацікавлені в цифрових інноваціях аніж угорські викладачі. Згідно з аналізом, можна виявити, що і угорські викладачі, і угорські студенти зацікавлені в технічних інноваціях та готові їх розмістити. Однак, коли ми дивимося на освіту, слід підтримувати роботу як педагогів, так і студентів у крузі цифрових технологій. Таким чином четверта моя гіпотеза не була виконана на основі результатів досліджень.

В останній гіпотезі припускала, що в наш час для угорських викладачів та угорських студентів є важливим використання та розвивання цифрової грамотності та компетентності дома і в школах тоже. Результати показали, що використання цифрової грамотності та цифрової компетентності являється важливим для угорських вчителів та студентів угорської мови у XIX. столітті, оскільки ми живемо в епоху

технологій, і ці компетентності, навички є не відмінною умовою в повсякденному житті.

Під час своєї праці вивчала також як угорські студенти та педагоги ставляться до цифрового простору та цифрової комунікації. Дослідження показують, що студенти рухаються вільно у цифровому просторі. Викладачі, як і студенти, намагаються використовувати технічні інструменти та методи у повсякденному житті, на роботі та освіті.

Що стосується цифрових інструментів та методів, для викладачів та студентів, як правило, стає важливим використання деяких на уроках. Це важливо для них, оскільки це полегшує роботу викладача і може бути набагато розважальним, більш обізнаним та приємним для них.

Для викладачів важливо, що студенти під час уроків або виконанням домашніх завдань використовували цифрову грамотність, адже це являється головним навичком повсякденного життя, незамінна як у сфері освіти так і на ринку робочих сил.

Для впровадження цифрової освіти в першу чергу як педагоги, так і студенти та батьки повинні усвідомлювати курс та зміст онлайн-освіти. Викладачі повинні мати відповідні цифрові інструменти та цифрову компетентність. Мабуть, найбільшим бар'єром виявляється відсутність цих цифрових компетентностей, які слід розвивати за допомогою різних курсів.

"Згідно з усіма дослідженнями, вже є намір: вчитель XIX століття готовий і здатний викладати з інформатичними інструментами, але для того, щоб справді зробив це, він потребує постійного стимулу та підтримки". (Kágráti 2013: 20). Однак крім розвитку компетентності, існує потреба в постійній мотивації викладачів та студентів

VII. MELLÉKLET

A kutatás során használt kérdőív

A digitális írástudás, a digitális kompetenciák fo...

<https://docs.google.com/forms/u/0/d/1u3q6HR...>

A digitális írástudás, a digitális kompetenciák fontossága a kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók szemszögéből

Tisztelt Kitöltő!

Az alábbi kérdőív segítségével a digitális írástudást, és a digitális kompetenciák fontosságát kutatom a kárpátaljai magyartanárok és magyar szakos hallgatók szemszögéből. A kutatás eredményeit a szakdolgozatom megírásához kívánom felhasználni. A kérdőív kitöltésével nagyban hozzájárul dolgozatom elkészítéséhez! Válaszait és a kitöltésre fordított idejét előre is köszönöm!

1. Életkora? *

33

2. Neme: *

Nő

Férfi

3. Kérem jelölje az Önre jellemző választ! *

Magyartanár

Magyar szakos hallgató

4. Milyen típusú intézményben tanít?

Falusi

Városi

5. Melyik intézményben szerezte diplomáját?

II. Rákóczi Ferenc Beregszászi Magyar Főiskola

6. Kérem, fogalmazza meg Ön szerint mit jelent a digitális írástudás! *

Pl. a szövegszerkesztő ismerete és alkalmazása.

7. Kérem, fogalmazza meg Ön szerint mit jelent a digitális kompetencia! *

Különböző alkalmazói szoftverek használatának képessége.

8. Értékelje saját digitális tájékozódását 1-től 5-ig terjedő skálán! (1 - nagyon rossz, 5 - nagyon jó). *

1

2

3

4

5

9. Értékelje a digitális tudásának kihasználtságát a munkahelyén/az iskolában 1-től 5-ig terjedő skálán! (1 - *
kihasználatlan, 5 - teljesen kihasznált)

1

2

3

4

5

10. Értékelje a digitális újdonságokkal szembeni pozitív és negatív előítéleteit 1-től 5-ig terjedő skálán! (1 - *
negatív, 5 - pozitív)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☒

11. Értékelje a digitális innovációk elfogadottságát 1-től 5-ig terjedő skálán! (1 - nem elfogadott, 5 -
teljesen elfogadott) *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☒

12. Mennyire tartja fontosnak egy óra keretein belül alkalmazni a digitális eszközöket, előadási módokat? *
Kérem értékelje 1-től 5-ig terjedő skálán! (1 - nem tartom fontosnak, 5 - nagyon fontosnak tartom)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☒	☐

13. Kérem, indokolja meg az előző kérdésben leírt választát! *

Mert a digitális eszközökkel érdekesebbé tehetjük az óráinkat. Célszerű használni, mert jobban felkeltjük általuk a tanulók érdeklődését 1-1 téma iránt.

14. Mennyire tartja fontosnak, hogy a diákok is alkalmazzák a házi feladatok/órák során a digitális írástudást? Kérem értékelje 1-től 5-ig terjedő skálán! (1 - nem tartom fontosnak, 5 - nagyon fontosnak tartom) *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☒	☐

15. Kérem, indokolja meg az előző kérdésben leírt választát! *

Rengeteg hasznos és érdekes feladatok találhatóak az interneten, a diákok motiváltak ha ilyen feladatokat kapnak. Többnyire megoldják. Ilyen esetben figyelembe kell venni, hogy mennyire vannak ellátva digitális eszközzel, mert akadnak olyan tanulók, akiknek nincs az ilyen típusú feladatokhoz eszköze.

16. Mennyire ismeri és tudja alkalmazni az online platformokat? Kérem értékelje 1-től 5-ig terjedő skálán! (1 - egyáltalán nem ismerem és nem alkalmazom, 5 - teljes mértékben ismerem és alkalmazom) *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☒	☐

17. Milyen online platformokat ismer és alkalmaz? (Több válasz jelölése lehetséges!) *

- Google Classroom
- Zoom
- Gmail
- Google Meet
- Skype
- Messenger
- Facebook csoportok
- Redmenta
- Viber
- Egyéb:

18. Ha az előző kérdésben az egyéb kategóriát is választotta, kérem sorolja fel az egyéb platformokat!

Microsoft Teams

19. Ön szerint melyek azok a digitális platformok, amelyek alkalmazása elengedhetetlen az oktatás során? *
Kérem sorolja fel őket!

Teams, Forms, Messenger, Facebook csoport, Redmenta, Wordwall, Okos Doboz, Zanza Tv.

20. Véleménye alapján napjainkban a digitális írástudás vagy a digitális kompetencia fontosabb? Válaszát *
indokolja meg!

Mindkettő. Szerintem a digitális írástudás a digitális kompetencián alapszik. Vagy ettől függ.

21. Ön szerint fontos-e a digitális írástudás és kompetencia fejlesztése napjainkban? Ha igen, miért? Kérem *
indokolja meg választát!

Persze, fontos. Pl. vegyük a világjárványt, amikor az oktatás a digitális világba kényszerült, ha nem rendelkezünk volna egy minimális digitális tudással, akkor valószínű, hogy nem tudtuk volna elvégezni a feladatunkat.

22. Véleménye alapján hogyan lehetne fejleszteni a digitális írástudást és a digitális kompetenciát? *

Először is eszköze legyen minden tanulónak, másodszor be kell építeni a tanóra menetébe az olyan típusú feladatokat, ahol a digitális írásestszköz használatára szükség van.

Ezt a tartalmat nem a Google hozta létre, és nem is hagyta azt jóvá.

Google Űrlapok

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1011136556

Дата перевірки:
10.05.2022 23:47:10 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
11.05.2022 18:41:59 EEST

ID користувача:
100006701

Назва документа: Birv Avanda Kinga_Magyar_Szakdolgozat_2022

Кількість сторінок: 55 Кількість слів: 11889 Кількість символів: 96108 Розмір файлу: 2.53 MB ID файлу: 1011033732

12.3% Схожість

Найбільша схожість: 4.11% з Інтернет-джерелом (https://magyarpedagogia.hu/document/Toth-Mozer_MPed20162.pdf)

10.5% Джерела з Інтернету

209

Сторінка 57

3.41% Джерела з Бібліотеки

109

Сторінка 59

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел